

Модул 2, Част 1

Разказването на истории като стратегия за четене

Литературен текст: „Лъвът и мишката“ – басня на Езон

Клас: 3-ти клас

Въведение към частта

В тази тема учениците се запознават с „Лъвът и мишката“ – класическа басня, приписвана на Езон – чрез интегриран подход, съчетаващ разказване на истории и импровизация. Басните са особено подходящи за този метод, тъй като са кратки, емоционално ясни и съдържат силни морални послания.

Разказването на истории и импровизацията се превръщат в едно цялостно учебно преживяване, в което учениците активно изграждат смисъла. Влизайки в ролите на лъва и мишката, учениците се ангажират физически и емоционално с текста. Това задълбочава разбирането, укрепва паметта и подпомага усвояването на лексика. Структурираната, но забавна среда осигурява емоционална сигурност и отговаря на разнообразните учебни нужди.

Адаптации / Диференциация

Адаптации за ученици с ХАДВ:

- кратки, динамични импровизационни сцени
- роли, основани на движения (ходене като лъв, промъкване като мишка)
- визуален таймер и плавни преходи
- гъвкави възможности за сядане или стоене

Адаптации за ученици с аутизъм:

- последователна и предвидима последователност на уроците
- визуален график, който се показва по време на целия урок
- ясно обяснение на ролите и правилата преди започването на дейностите
- възможност да наблюдаваш или да поемеш ролята на разказвач
- ясно очертано лично пространство

Адаптации за дислексия или специфични нужди, свързани с езиковото възприемане:

- учител, който чете на глас
- опростено преразказване на основните моменти
- използване на карти с роли, подкрепени с илюстрации
- устно участие вместо четене на глас

Адаптации за ученици, които усвояват материала по-бавно:

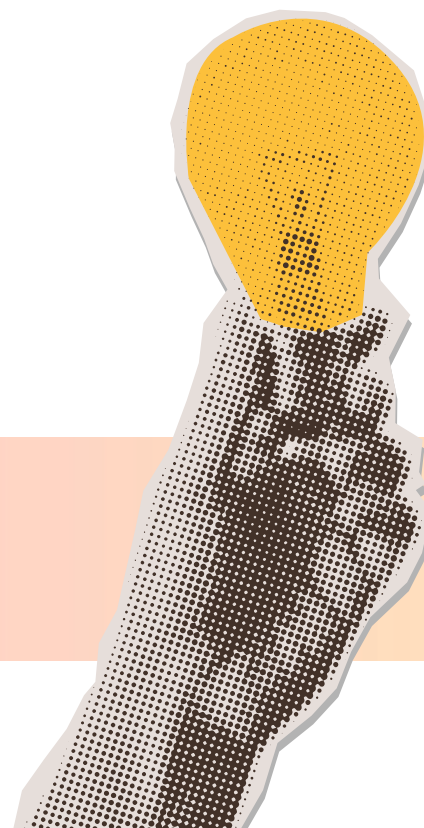
- по-малко импровизации
- начални фрази (например: „Аз съм Лъвът и се чувствам...“)
- допълнително време за реакция

Ученици, които усвояват знания чрез кинестетично възприятие:

- разказване на истории чрез движения и жестове на животни
- застинали кадри и ролеви игри
- използване на пространството в учебните помещения

Визуални помагала:

- карти с емоции
- визуални елементи от сюжета
- илюстрации на герои

Условия

Цели:

- да се подобри разбирането на прочетеното чрез активно участие
- да се развие емоционалното разбиране и емпатията
- да се обогати речникът, свързан с действията и емоциите
- да се изгради увереност при говорене и творческо изразяване

Продължителност: 40 минути

Препоръчителен брой ученици:

Целият клас – около 25 ученици

Необходими материали и оборудване:

- печатна версия или версия от учебник на „Лъвът и мишката“
- карти с емоции
- карти с герои (Лъв, Мишка, Ловци)
- икони за визуален график
- плюшена играчка (лъв или мишка)
- отворено пространство за обучение

Сценарий

Кратка ежедневна рутина (5 минути)

„Кръгът на емоциите – издание „Животни“

Учениците седят в кръг.

- Учителят държи плюшена играчка.
- Начало на изречение:
 - „Днес се чувствам като... (лъв / мишка), защото...“
- Учениците могат да отговорят с гуми или жестове.
- Преместването е разрешено.

Цел:

емоционална проверка, рутина, безопасно участие

Загрявка (5 минути)

„Голямата и малката разходка“

- Учителят казва:
 - „Върви като голям лъв!“
 - „Ходи като малка мишка!“
- В „Не мърдай!“, учениците показват:
 - страх
 - гордост
 - облекчение

Преход:

Визуална карта: ДЕЙСТВИЕ → СЛУШАЙ

Тематична работа

Дейност 1 — Разказване на истории в група (10 минути)

Учителят чете на глас приказката „Лъвът и мишката“.

По време на четенето паузите се използват, за да се задават въпроси:

- Как се чувства Лъвът?
- Защо Мишката помага по-късно?
- Какво мислиш, че ще се случи след това?

Отговорите на учениците:

- устно
- чрез жестове
- с помощта на карти с емоции

Акцент:

предсказуемост, емоционално разбиране, активно слушане

1.1 Структура на разказа (разбиране на частите на историята)

Учениците се научават да разпознават основните елементи на един разказ:

- началото (Лъвът среща Мишката)
- средата (задача – лъвът в капан)
- край (разрешение – помощ с мишката)

Как се преподава:

- Учителят прави пауза по време на четенето на глас, за да назове всяка част
- Всеки етап (начало / проблем / решение) е представен чрез графични икони
- Ролята на разказвача подсилва структурата по време на импровизацията

Адаптации за ученици със специални образователни нужди:

- ХАДВ: кратки, ясно обозначени части от историята
- Аутизъм: последователна структура, която се повтаря във всеки урок
- Дислексия: визуални икони вместо обширни текстови обяснения
- Изисквания към процеса: учителят демонстрира ясно всеки етап

Дейност 2 — Интегрирана импровизация по история (учебен блок от 15–20 минути)

Класната стая се превръща в сцена за разказване на истории.

- Учениците се разделят на групи по 4–5 души.
- Всяка група получава:
 - роли на героите (Лъв, Мишка, Ловци, Разказвач)
 - едно правило: „Остани в историята.“

Импровизационна сценка:

1. Лъвът хваща мишката
2. Мишката иска свобода
3. Лъвът попада в капан
4. Мишката помага

На Всеки етап:

- учителят разказва накратко
- учениците импровизират диалози и действия
- учителят казва „Замръзни!“ за момент на размисъл

Указания за учителя:

- „Какво изпитва твоят герой в момента?“
- „Покажи го с гласа си или с тялото си.“

Разграничаване:

- ролята на разказвача за вербалните учащи
- роля на актьора за кинестетичните учащи се
- роля на наблюдател с последваща обратна връзка

Секвениране и прогнозиране

Учениците се упражняват да разбират какво се случва първо, след това и накрая, и правят прогнози за това какво може да се случи по-нататък.

Как се преподава:

- Спрете по време на четенето, за да попитате:
- „Какво мислиш, че ще се случи след това?“
- Използвайте жестови команди (палци, движения)
- Подредете отново картите с прости истории като група
- Импровизацията подчертава последователността чрез действие

Адаптации за ученици със специални образователни нужди

- ХАДВ: активно предсказване (преместване към ъглите за отговори)
- Аутизъм: предсказуема структура на въпросите по всяко време
- Дислексия: използване на изображения вместо писмени инструкции
- Ученици, които усвояват по-бавно: по-малко стъпки, повтаряне на последователността

Кarti с истории и визуални схеми

Учениците използват прости визуални средства, за да подредят елементите на историята:

- герои (Лъв, Мишка, Ловци)
- обстановка (гора)
- проблем и решение
- чувства

Дейност 3 — Размисъл и емоционално приключване (5 минути)

Учениците се връщат в кръга.

Въпроси за размисъл:

- Кой герой се промени най-много?
- Как актьорството ти помогна да разбереш историята?
- Какво научи от Мишката?

Учениците могат да отговорят:

- устно
- с карти с емоции
- с жестове

Процедура за приключване:

Учителят подчертава поуката:

Дори малките жестове на доброта имат значение.

Емоционална сигурност и предвидими преходи

- последователна структура във всеки урок
- визуален график, който винаги е на видно място
- ясни указания и преходи
- участие по желание
- подкрепяща среда, в която никой не осъжда

Цел (тема на урока)

Чрез съчетаването на разказване на истории и импровизация „Лъвът и мишката“ се превръща в интерактивно учебно преживяване. Учениците не просто четат историята – те я преживяват чрез движение, емоции и диалог. Този подход подобрява разбирането, развива емпатията и подпомага изразителните езикови умения, като същевременно гарантира приобщаване и емоционална сигурност за всички ученици.

Размисъл по модула

Разказване на истории и импровизация за активно разбиране Текст: „Лъвът и мишката“

Цел на размисъла

Фазата на размисъл помага на учениците да разберат как разказването на истории и импровизацията са подпомогнали тяхното разбиране на прочетеното, емоционалното им възприемане и способността им да тълкуват поуката на баснята. Тъй като историята се фокусира върху причинно-следствените връзки и промяната в характера на героите, размисълът поставя акцент върху разпознаването на емоциите, мотивациите и промените в поведението.

Чрез структурирани и интерактивни дейности учениците свързват своя опит в актьорското майсторство с по-задълбочено разбиране на текста. Рефлексията е достъпна за всички учащи и подпомага групите с разнородни способности и с невврологични различия чрез предвидими процедури и разнообразни начини за изразяване.

Структура на рефлексията

Размисълът следва ясна и успокояваща последователност:

1. Въплъщаване на емоции чрез движение
2. Творческо изразяване
3. Дискусия между съученици
4. Връзка със смисъла и поуката

Общо време: 10–15 минути

Задача за размисъл 1: „Голямо срещу малко – замръзване на емоциите“ (размисъл чрез тялото)

Тип: Движение + емоция

Продължителност: 3–4 минути

Указания:

- Учителят посочва ключови герои или моменти:
 - „Лъвът е в капан!“
 - „Мишката помага!“
- Учениците се разхождат из стаята.
- В песента „Замръзни!“ те:
 - замръзват
 - изрази емоциите на героя чрез езика на тялото и изражението на лицето си

Указания за учителя:

- „Покажи ми как се чувства Лъвът сега.“
- „Изразява ли тялото ти страх, гняв или облекчение?“

Връзка с ученето:

- помага за по-добро разбиране на ключовите събития в историята
- свързва емоциите с разбирането
- подпомага учениците, които се учат чрез невербални средства

Размисъл за Дейност 2: „Нарисувай промяната“ (творчески размисъл)

Тип: Рисунка + сравнение

Продължителност: 5 минути

Указания:

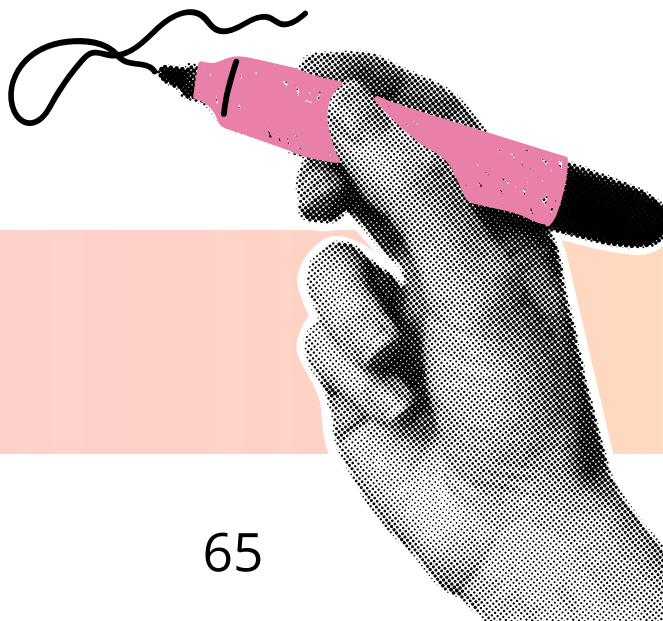
- Учениците сгъват лист хартия на две.
- От едната страна, те рисуват:
 - Лъвът в началото (мощен, уверен)
- От другата страна:
 - Лъвът по-късно (заклещен, нуждаещ се от помощ)
- По желание: добавете една дума или емоция

Указания за учителя:

- да се съсредоточим върху промяната в характера
- да се подчертаят емоциите, а не художествените детайли

Връзка с ученето:

- помага за разбирането на развитието на героите
- подобрява уменията за четене и разбиране
- свързва емоциите със смисъла на историята

Размисъл за Дейност 3: „Защо се случи това?“ (ръководена дискусия по двойки)

Тип: Мисли – Работи в двойка – Сподели

Продължителност: 4–5 минути

Указания:

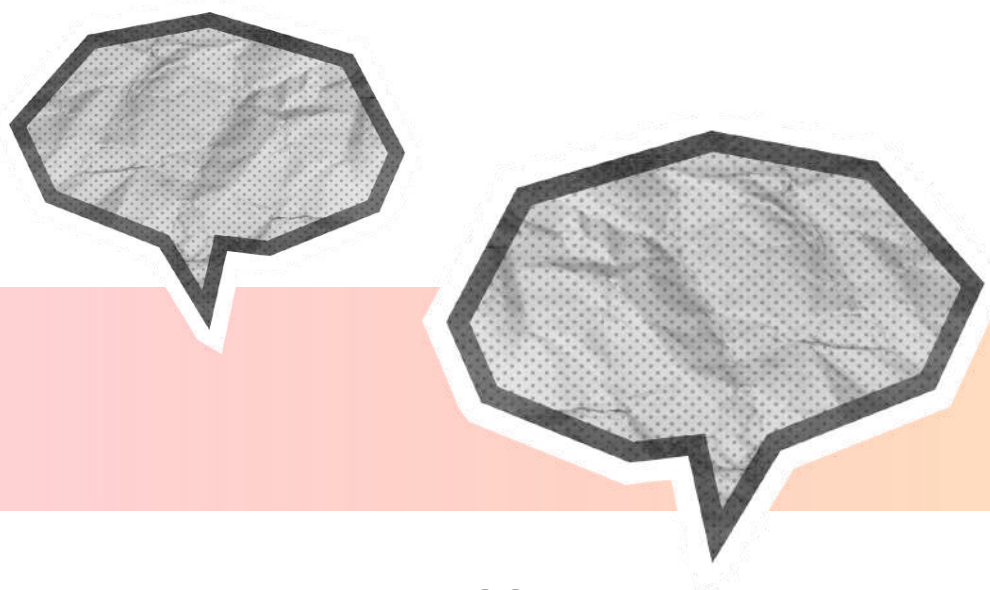
1. Помислете: Учениците размишляват мълчаливо.
2. Двойка: Те обсъждат с партньор.
3. Споделяне: Избрани ученици споделят пред класа.

Подсказки:

- „Защо Мишката помогна на Лъва?“
- „Какво се промени в „Лъва“?“
- „Какво ти помогна актьорството да разбереш по-добре?“

Връзка с ученето:

- подобрява разбирането на причинно-следствените връзки
- развива устното изразяване
- свързва импровизационния опит с разбирането

Размисъл за Дейност 4: „От историята към поуката“ (завършване с целия клас)

Тип: Дискусия с модератор

Продължителност: 3–4 минути

Указания:

- Учениците сядат в кръг.
- Учителят накратко преразказва историята.
- Учениците отговарят, като използват:
 - харесвам / неутрално / не харесвам
 - прости жестове

Указания за учителя:

- „Каква е поуката от тази история?“
- „Може ли някой малък да помогне на някой голям?“
- „Защо добротата е важна?“

Заявления за връзка с учителя:

- „Когато разиграваме историята, я разбираме по-добре.“
- „Чувствата ни помагат да разберем защо героите действат по определен начин.“
- „Четенето означава да разбираш действията и тяхното значение.“

Връзка с ученето:

- помага за по-доброто разбиране на морала
- свързва емоциите със смисъла
- свързва дейностите с целите на урока

Емоционална сигурност и предвидимост

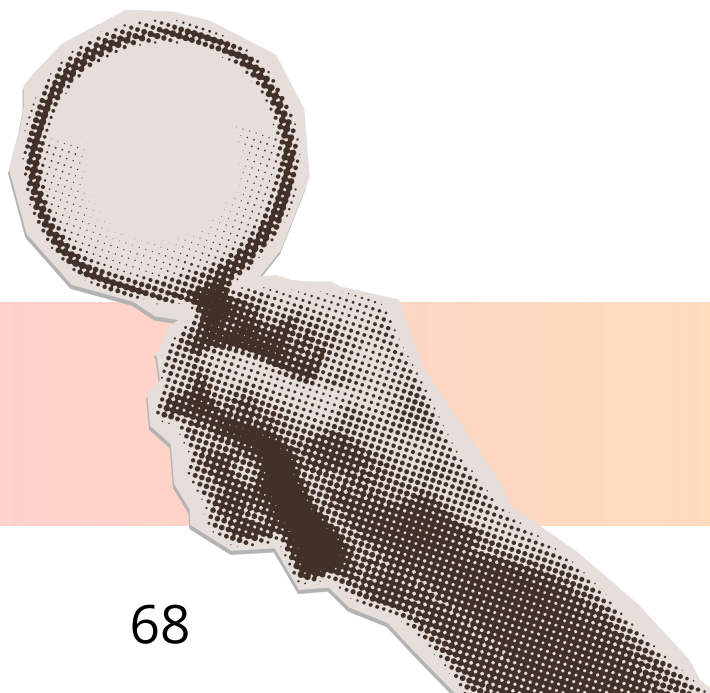
- една и съща процедура за размисъл на всеки урок
- ясни указания и преходи
- разнообразни възможности за участие (движение, рисуване, говорене)
- без натиск да говориш или да се представяш
- положителна и окуражаваща обратна връзка

Окончателни резултати от рефлексията (на ниво модул)

До края на модула учениците разбират, че:

- историите имат причини и последствия
- чувствата помагат да се обяснят действията на героите
- дори малките герои могат да имат голямо влияние
- разказването на истории и импровизацията подобряват разбирането и паметта

Анализът гарантира, че учениците не само се наслаждават на дейностите, но и ясно осъзнават как разказването на истории и импровизацията подпомагат разбирането на прочетеното, емоционалното възприемане и постигането на учебните цели.

Модул 2, Част 2

Импровизация за разбиране на прочетеното и изразяване

Литературен текст: „Денят, в който пастелите си тръгнаха“ от Дрю Дейуолт
Клас: 3-ти клас

Въведение в модула

В тази тема учениците се запознават с произведението „Денят, в който настелите си тръгнаха“ от Дрю Дейуолт – съвременна детска книга, която представя различни гледни точки чрез забавни и емоционални писма, написани от настелите. Този съвременен текст е идеален за съчетаване на разказване на истории и импровизация, тъй като позволява на учениците да изследват емоции, мнения и гласа на героите по достъпен и увлекателен начин. Разказването на истории и импровизацията се съчетават в единен творчески процес, в който учениците активно тълкуват смисъла, изразяват емоции и експериментират с езика. Влизайки в ролята на различни настели, учениците развиват емпатия, задълбочават разбирането си и усъвършенстват устното си изразяване. Структурираният и предвидим ход на урока осигурява емоционална сигурност и подкрепя всички ученици, включително тези с неврологични различия.

Адаптации / Диференциация

Адаптации за ученици с ХАДВ:

- кратки, динамични сцени с ролеви игри
- изразяване чрез движение (имитиране на различни настели)
- визуални таймери и ясни преходи
- гъвкава позиция (седнал, изправен, в движение)

Адаптации за ученици с аутизъм:

- последователна структура на уроците и ясни очаквания
- визуален график и подсказки за героите

- възможност за избор на предпочитана роля на настелче
- възможност да наблюдава, преди да се включи
- ясни правила за редуването

Адаптации за дислексия или специфични нужди, свързани с езиковото възприемане:

- учителят чете писмата на глас
- опростени резюмета на посланието на всеки настел
- визуална подкрепа (цветни карти, икони за емоции)
- устни отговори вместо задачи за четене

Адаптации за ученици, които усвояват материала по-бавно:

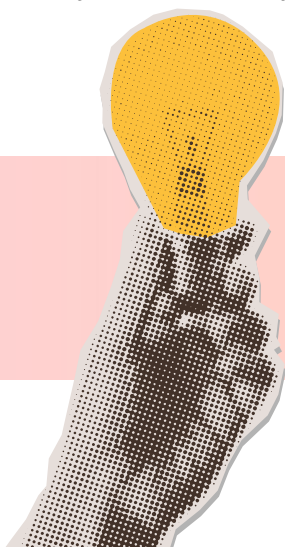
- да се съсредоточим върху по-малко герои
- начални фрази (например: „Аз съм червеният настел и се чувствам...”)
- допълнително време за обработка

Ученици, които усвояват знания чрез кинестетично възприятие:

- изразяване на емоциите чрез движения на тялото
- разказване на истории чрез жестове
- използване на пространството в класната стая за изява

Визуални помагала:

- цветни картички, представляващи всеки настел
- карти с емоции
- проста визуална карта на историята (проблем → чувства → решение)

Условия

Цели:

- да развиват уменията за разбиране на прочетеното чрез поставяне в чуждата гледна точка
- да развиват емоционална осъзнатост и съпричастност
- разширяване на речниковия запас, свързан с чувствата и мненията
- да подобрят устното изразяване и самочувствието

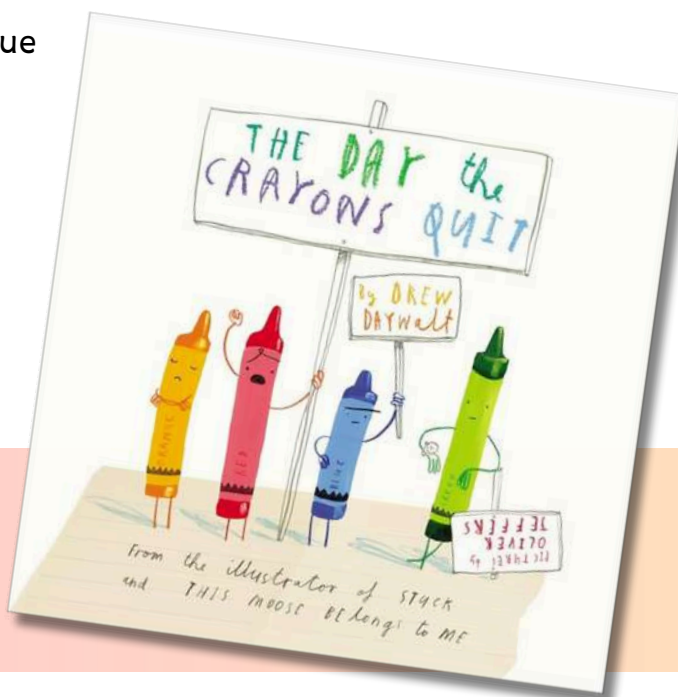
Продължителност: 40 минути

Препоръчителен брой ученици:

Целият клас – около 25 ученици

Необходими материали и оборудване:

- отпечатани откъси от „Денят, в който пастелите си тръгнаха“
- цветни карти (червени, сини, черни, розови и др.)
- карти с емоции
- икони за визуален график
- хартия и пастели
- отворено пространство за обучение

Сценарий

Кратка ежедневна рутина (5 минути) „Проверка на настроението чрез цветовете“

Учениците седят в кръг.

- Учителят показва цветни карти.
- Учениците допълват изречението:
„Днес се чувствам като (цвят) настел, защото...“
- Учениците могат да отговарят с думи или жестове.

Цел:

емоционална осъзнатост, рутина, свободно изразяване

Разчупване на лега (5 минути)

„Цветовете се движат“

- Учителят назовава цвят и емоция:

– „Червено – ядосан!“

– „Синьо – уморен!“

– „Жълто – радостно!“

- Учениците се движат из стаята, изразявайки тази комбинация.
- При командата „Замръзни!“ те остават в поза.

Преход:

Визуална карта: ДЕЙСТВИЕ → СЛУШАЙ

„Прегай историята“

Тип: Верига за устно разказване на истории

Указания:

Учениците седят в кръг

Всеки ученик добавя по едно изречение:

„Първо... После... Накрая...“

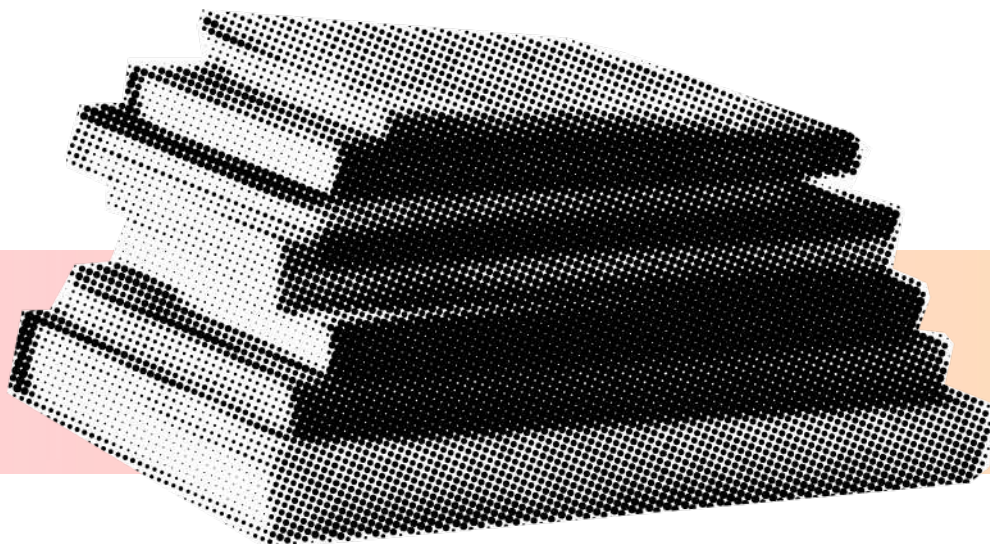
Цел:

подсилва последователността

укрепва увереността в разказването

Подкрепа за ученици със специални образователни нужди:

- предложени начални изречения
- възможност да се премине към следващата идея или да се повтори предишната

Тематична работа

Дейност 1 — Разказване на истории в група (10 минути)

Учителят чете избрани писма от „Денят, в който постелите си тръгнаха“.

По време на четенето учителят прави пауза, за да попита:

- Защо този постел е разстроен?
- Какво иска постелът?
- Как се чувства?

Отговорите на учениците:

- устно
- с жестове
- с помощта на карти с емоции

Акцент:

разбиране на гледната точка, емоциите и посланието

а) „На горещия стол: разговор за героите“

Тип: Ролева игра + задаване на въпроси

Указания:

- Един ученик заема „горещото място“ в ролята на даден герой (червен постел, син и т.н.)
- Други ученици задават прости въпроси:
 - „Как се чувстваш?“
 - „Защо го направи?“

Връзка с ученето:

- прави изводи
- подобрява способността да се поставяш на мястото на другите

Диференциране:

- да се предоставят карти с въпроси
- дайте възможност на учителя да покаже как се прави
- учениците могат да отговарят с жестове или с кратки изрази

Възможности за диференциация при групи с различни нива на подготовка

За да се гарантира пълно включване, всяка дейност предвижда гъвкави нива на участие:

Диференциране въз основа на роли:

- Актьор → движение и израз
- Разказвач → устно разказване на истории
- Наблюдател → разпознаване на емоции и обратна връзка

Вербална подкрепа:

- начални изречения:
 - „Аз съм ___ и се чувствам ___.“
 - „Мисля, че това се случи, защото ___.“

Когнитивна подкрепа:

- да се намали броят на събитията в историята
- повторете ключовите сцени
- предоставяйте карти за визуално подреждане

Подкрепа за ангажираността:

- избор на роля или дейност
- изпълнение в малка група, а не пред целия клас

Безопасно въведение в импровизацията при ниско напрежение

Учениците се запознават с импровизацията постепенно чрез предвидими и структурирани упражнения.

Основни принципи:

- няма „правилни“ или „грешни“ отговори
- участието е по желание
- идеите се приемат и се награждат

Език на преподавателя:

- „Опитай по свой начин.“
- „Можеш да го изразиш с тялото или с гласа си.“
- „Да наблюдаваш също е да се учиш.“

Адаптации за ученици със специални образователни нужди:

- ХАДВ: кратки и разнообразни дейности за поддържане на интереса
- Аутизъм: ясни правила и очаквания преди да започнем
- Тревожност: възможност да се наблюдава или да се участва без гуми
- Необходимост от подготовка: моделиране преди участието на учениците

Дейност 2 — Интегрирана импровизация по история (учебен блок от 15–20 минути)

Класната стая се превръща в **творческо ателие на гласовете**.

- Учениците се разделят на малки групи (по 4–5 души).
- Всеки ученик избира или получава ролята на настел.
- Правило: „Остани в ролята си.“

Задачи за импровизация:

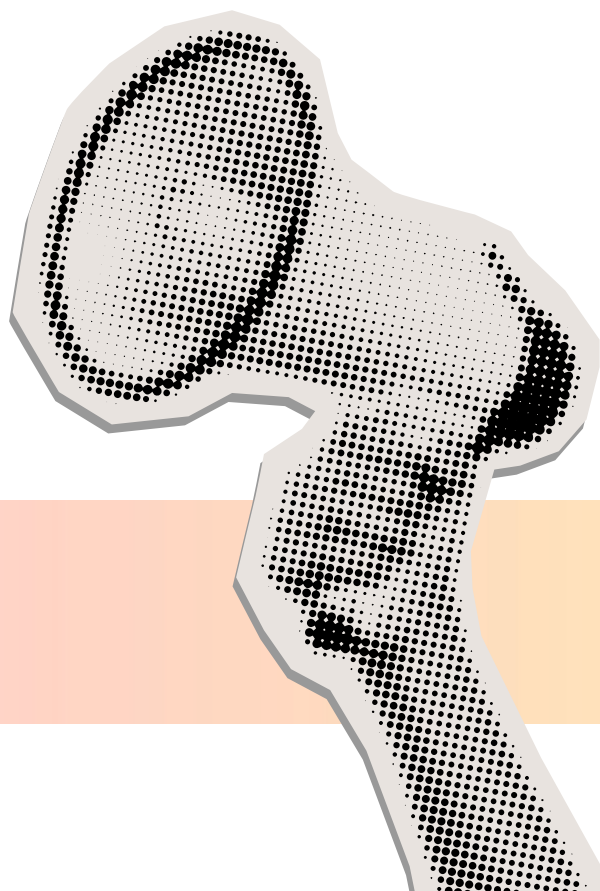
- Всеки настел „говори“ пред класа:
 - оплаква се
 - обяснява чувствата
 - предлага решение
- Групата създава кратка импровизирана сцена, в която настелите взаимодействат помежду си

Указания за учителя:

- „Как се чувства твоят настел?“
- „Какво иска да промени твоят настел?“
- „Изрази го с гласа и езика на тялото си.“

Диференциация:

- говорители (диалог)
- преместващи се (физическо изражение)
- наблюдатели (идентификатори на емоции)

Основни стратегии за импровизация

а) „Да, и...“ (Изграждане на идеи заедно)

Учениците приемат и разширяват идеите си взаимно, като същевременно остават в ролята си.

Пример:

- Ученик 1: „Аз съм синият настел. Уморен съм.“
- Ученик 2: „Да, и аз продължавам да те използвам за големите океани!“

Връзка с ученето:

- помага за разбирането на проблемите на героите
- развива изразителната реч
- насърчава сътрудничеството

Адаптации за ученици със специални образователни нужди:

- дайте начални изречения
- да се позволяват отговори по двойки, вместо отговори от цялата група
- примери за модели преди употреба

б) Замразени кадри (табло)

Учениците създават статични изображения, които да изобразят момент или настроение от историята.

Как се използва:

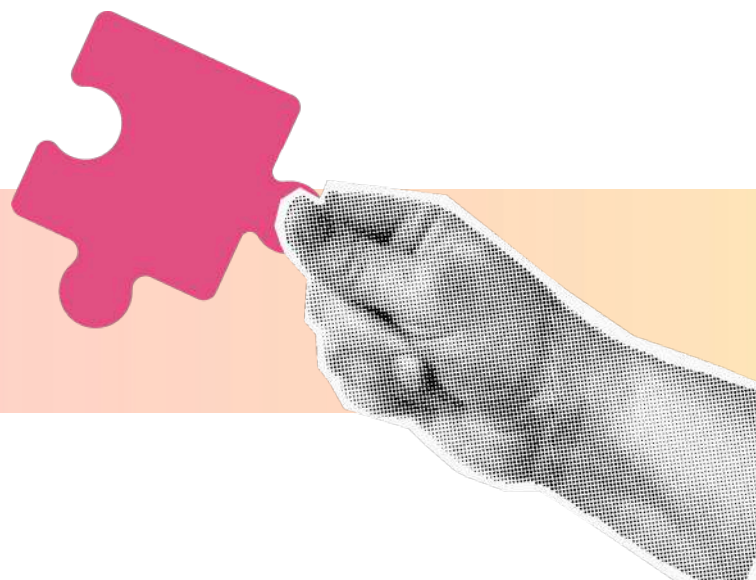
- учителят казва „Замръзнете!“
- учениците изразяват емоциите на настела (например разочарование, изтощение)

Връзка с ученето:

- подобрява визуализацията
- свързва движенията на тялото със значението
- подпомага учениците, които се учат чрез невербални средства

Адаптации за ученици със специални образователни нужди:

- ХАДВ: бързи преходи между движение и неподвижност
- Аутизъм: ясно очертано лично пространство
- Необходимост от обработка: учителят първо показва как се прави

в) Разходки с герои

Учениците се движат из помещението, превъплъщавайки се в героите си, постелите.

Примери:

- бавни, влачеци се стъпки (уморен син постел)
- тежки, силни стъпки (изтъркан червен постел)
- малки, колебливи стъпки (срамежлив розов постел)

Връзка с ученето:

- задълбочава разбирането на чертите на характера
- свързва физическото движение с умозаклученията

Адаптации за ученици със специални образователни нужди:

- предлагат определени траектории на движение
- позволява изпълнение в сигнално положение (движения на ръцете/мишците)
- намалете броя на героите, ако е необходимо

г) Статуи на чувствата

Учениците използват телата си, за да изразят определена емоция.

Указания за учителя:

- „Покажи ми „разочарован“ като черния постел.“
- „Покажи ми „изоставен“ като розовия молив.“

Връзка с ученето:

- разширява емоционалния речник
- помага да се разбере (защо героят се чувства така)

Адаптации за ученици със специални образователни нужди:

- предоставяйте карти с емоции като визуална подкрепа
- да се позволи копиране от учител, вместо самостоятелно създаване
- да се предостави допълнително време за обработка

Развиване на уменията за четене чрез импровизация

Импровизацията пряко подпомага ключовите умения за разбиране:

Извод

Учениците изразяват чрез поведение чувства, които не винаги се изразяват с думи

Пример: Защо синият настел е изхабен?

Визуализация

Учениците изобразяват сцени и емоции чрез жестове

Помага за създаването на ментални образи на текста

Емпатия и способност да се поставяш на мястото на другия

Учениците „се превръщат“ в настел

Да разбирате различните гледни точки и нужди

Устна изява

Учениците упражняват говоренето чрез ролеви игри

Използвайте готови изречения и изразителен език

4. Импровизация по сценарий (вариант със структурирана подкрепа)

За учениците, които се нуждаят от по-ясна структура, импровизацията може да бъде частично подготвена по сценарий.

Примери:

- Шаблони за изречения:
 - „Аз съм ___ настел. Чувствам се ___, защото ___.“
 - „Искам ___.“
- Карти с роли и указания:
 - усещане
 - проблем
 - предложение

Връзка с ученето:

- намалява когнитивното натоварване
- подпомага обработката на езика
- повишава увереността преди свободна импровизация

Адаптации за ученици със специални образователни нужди:

- дислексия: кратък текст + илюстрации
- аутизъм: предсказуеми модели на диалог
- ученици, които усвояват по-бавно: време за репетиция преди представянето

Дейност 3 — Размисъл и емоционално приключване (5 минути)

Учениците се връщат в кръга.

Въпроси за размисъл:

- Кое настелче разбра най-добре?
- Как актьорството ти помогна да разбереш чувствата?
- По-лесно ли беше да си спомниш историята по този начин?

Отговорите на учениците:

- устно
- с цветни карти
- с жестове

Процедура за приключване:

Учителят подчертава посланието:

Всеки има чувства и се нуждае да бъде изслушан.

Емоционална сигурност и предвидими преходи

- последователна структура на уроците
- визуален график, който винаги е на видно място
- ясни и прости инструкции
- участие по желание
- подкрепяща и непредвзета среда

Цел (тема на урока)

Чрез съчетаването на разказване на истории и импровизация, „Денят, в който пастелите си тръгнаха“ се превръща в увлекателно и ползотворно учебно преживяване. Учениците опознават различни гледни точки, емоции и гласове, което подобрява тяхното разбиране, съпричастност и изразителност. Този подход подкрепя приобщаващото обучение и създава безопасна среда, в която всички ученици могат да участват и да постигат успех.

Размисъл по модула

Разказване на истории и импровизация за активно разбиране

Текст: „Денят, в който пастелите си тръгнаха“

Цел на размисъла

Фазата на размисъл помага на учениците да разберат как влизането в ролята на различни пастели е подпомогнало тяхното разбиране на прочетеното, емоционалната им осъзнатост и способността им да изразяват идеи. Тъй като текстът се основава на различни гледни точки, размисълът се фокусира върху разпознаването на чувствата, намеренията и посланията, които стоят зад всеки „глас“.

Дейностите за размисъл са активни, творчески и структурирани така, че да гарантират участието на всички ученици, включително и на тези с неврологични различия. Процесът е пряко свързан с целите на урока: разбиране на гледната точка на героите, развиване на емпатия и подобряване на устното изразяване.

Структура на рефлексията

Размисълът следва **предвидима и спокойна последователност**:

1. Въплъщаване на емоции чрез движение
2. Творческо визуално изразяване
3. Структурирана дискусия между съученици
4. Връзка със смисъла на прочетеното

Общо време: **10–15 минути**

Размисъл за Дейност 1: „Замръзни емоциите с цветове“ (размисъл чрез тялото)

Тип: Движение + емоция

Продължителност: 3–4 минути

Указания:

- Учителят назовава цвят на пастел (например червен, син, черен).
- Учениците се движат свободно из стаята.
- При „Замръзни!“ те:
 - спират
 - изразяват емоцията на даден пастел чрез езика на тялото и изражението на лицето си

Указания за учителя:

- „Покажи ми как се чувства синият пастел.“
- „Умора, тъга или спокойствие изразява тялото ти?“

Връзка с ученето:

- помага да се разберат по-добре чувствата на всеки герой
- свързва емоцията с разбирането
- подпомага невербалното изразяване

Размисъл за Дейност 2: „Нарисувай и опиши своя постел“ (творчески размисъл)

Тип: Рисунка + кратко изражение

Продължителност: 5 минути

Указания:

- Учениците рисуват по един герой с постел.
- Те допълват:
 - изражение на лицето
 - една дума или кратка фраза (по избор)
- След това, по двойки, учениците казват:
„Аз съм ___ постел. Чувствам се ___, защото ___.“

Указания за учителя:

- Концентрирайте се върху изразяването на идеите, а не върху художественото съвършенство
- Насърчавайте личното тълкуване

Връзка с ученето:

- проверява дали е разбрана гледната точка на героя
- свързва емоцията със смисъла на историята
- подпомага учениците, които усвояват по-лесно чрез визуални и вербални средства

Размисъл за Дейност 3: „Намери своя партньор“ (интерактивна игра с дискусия)

Тип: Движение + обсъждане в група

Продължителност: 4–5 минути

Указания:

- Всеки ученик получава карта с цветовете.
- Учениците се разхождат из стаята.
- Когато учителят каже „Партнирайте се!“, те се сдвояват с:
 - същия цвят ИЛИ
 - различен цвят (по избор на учителя)

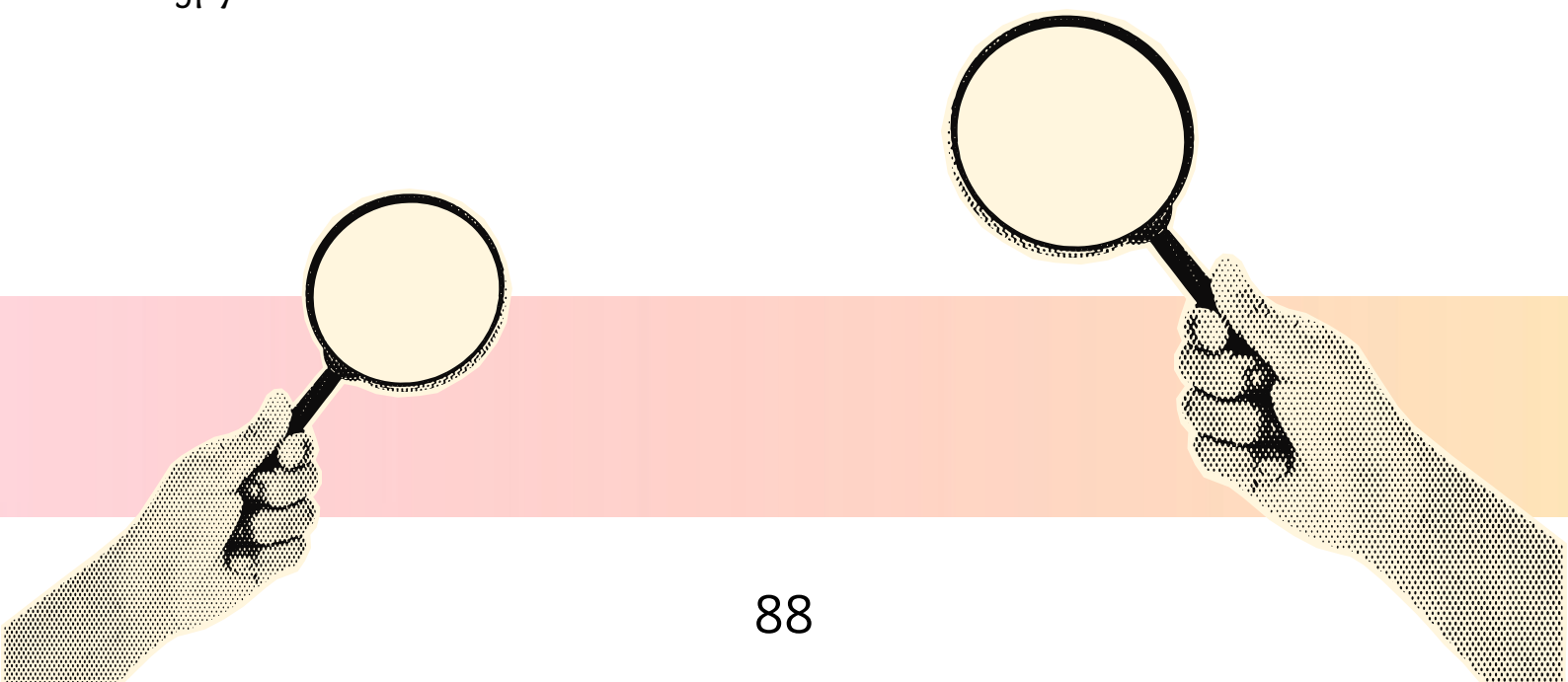
По двойки учениците обсъждат:

- „Защо твоят настел се чувства така?“
- „Какво иска твоят настел?“

След обсъждането 2–3 двойки споделят пред класа.

Връзка с ученето:

- помага за по-доброто разбиране на мотивите и проблемите
- повишава увереността при говорене
- помага за развитието на способността за поставяне на себе си на мястото на другия

Размисъл за Дейност 4: „От чувствата към смисъла“ (завършване с целия клас)

Тип: Дискусия с модератор

Продължителност: 3–4 минути

Указания:

- Учениците седят в кръг.
- Учителят накратко обобщава историята.
- Учениците отговарят, като използват:
 - харесвам / неутрално / не харесвам
 - карти с емоции или цветове

Указания за учителя:

- „Помогна ли ти актьорството да разбереш по-добре пастелите?“
- „Защо е важно да разбираме как се чувстват другите?“
- „Какво научихме за това как да изслушваме различни мнения?“

Закljučения на учителя:

- „Когато разбираме чувствата, разбираме по-добре историята.“
- „Всяка пастелче има своя гледна точка, точно като хората.“
- „Актьорското майсторство и разказването на истории ни помагат да запомним и разберем текстовете.“

Връзка с ученето:

- свързва дейностите с разбирането на прочетеното
- повишава емоционалната грамотност
- е пряко свързано с целите на урока

Емоционална сигурност и предвидимост

- една и съща структура на размисъл във всеки урок
- ясни указания и преходи
- разнообразни възможности за участие (движение, рисуване, говорене)
- без задължително споделяне
- подкрепяща и окуражаваща среда

Окончателни резултати от рефлексията (на ниво модул)

До края на модула учениците разбират, че:

- историите могат да имат **различни гледни точки**
- чувствата ни помагат да **разберем смисъла на текстовете**
- актьорското майсторство и разказването на истории подобряват **паметта и разбирането**
- Идеите могат да се изразяват чрез **гласа, езика на тялото и творчеството**

Анализът гарантира, че учениците не само се наслаждават на дейностите, но и ясно осъзнават как разказването на истории и импровизацията подпомагат разбирането на **прочетеното, емоционалното разбиране и комуникативните умения.**

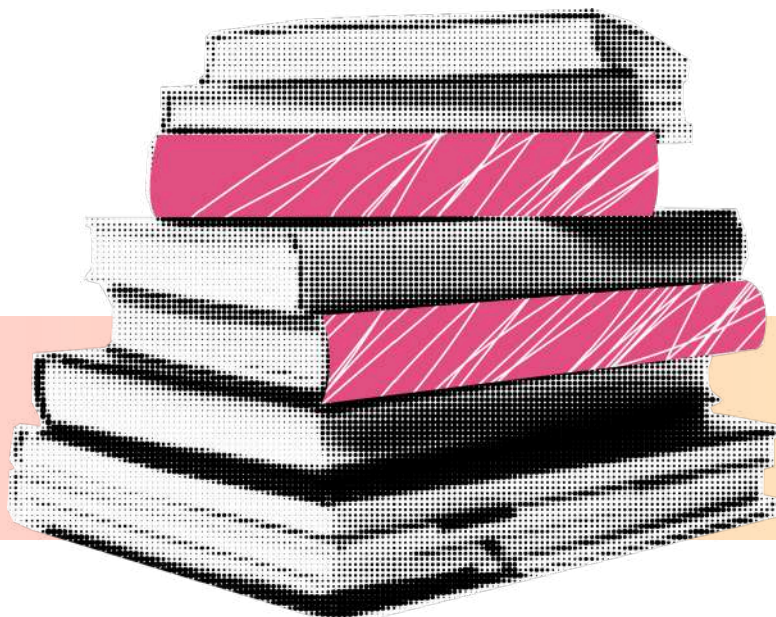

Модул 2, Част 3

Интегрирана история – Импровизирани дейности в класната стая

Литературен текст: „Черният кос“ („Косе-Босе“)

Клас: 3-ти клас

Въведение в модула

В тази единица учениците се запознават с приказката „Черният кос“ („Косе-Босе“) чрез интегриран подход, съчетаващ разказване на истории и импровизация.

Приказките предлагат ясна структура, силни емоционални контрасти и запомнящи се герои, което ги прави идеални за активна работа по разбиране на прочетеното.

Разказването на истории и импровизацията се разглеждат като едно творческо цяло, в което четенето, актьорското майсторство, движението и емоционалното изразяване подпомагат по-загълбоченото разбиране на текста.

Чрез ръководени импровизационни упражнения учениците влизат в ролята на героите и реагират емоционално и физически на ключови моменти от историята. Това подобрява разбирането, устното изразяване, обогатяването на речника и емоционалната интелигентност. Предвидимите рутинни дейности, визуалните помощни средства и емоционално безопасните преходи гарантират приобщаващо участие за групи с разнородни способности и ученици с неврологични различия.

Адаптации / Диференциация

Адаптации за ученици с ХАДВ:

- кратки задачи за импровизация, основани на движение (походки на животни, пози „замръзани“)
- визуални таймери за всяка дейност
- възможност да стои, да седи или да се движи по време на разказването на истории
- ясно определени граници на дейностите и преходи

Адаптации за ученици с аутизъм:

- последователна структура на уроците и рутина
- визуални карти с разкази и графици, изложени на дъската
- предварително обяснение на правилата и очакванията при импровизацията
- възможност за поемане на ролята на разказвач или наблюдател
- предвидима последователност при изказването и правила за избягване на физически контакт

Адаптации за дислексия или специфични нужди, свързани с езиковото възприемане:

- четене на глас, водено от учителя
- повторени ключови фрази от приказката
- карти с герои, придружени от илюстрации
- устни отговори вместо писмени задачи

Адаптации за ученици, които усвояват съдържанието по-бавно:

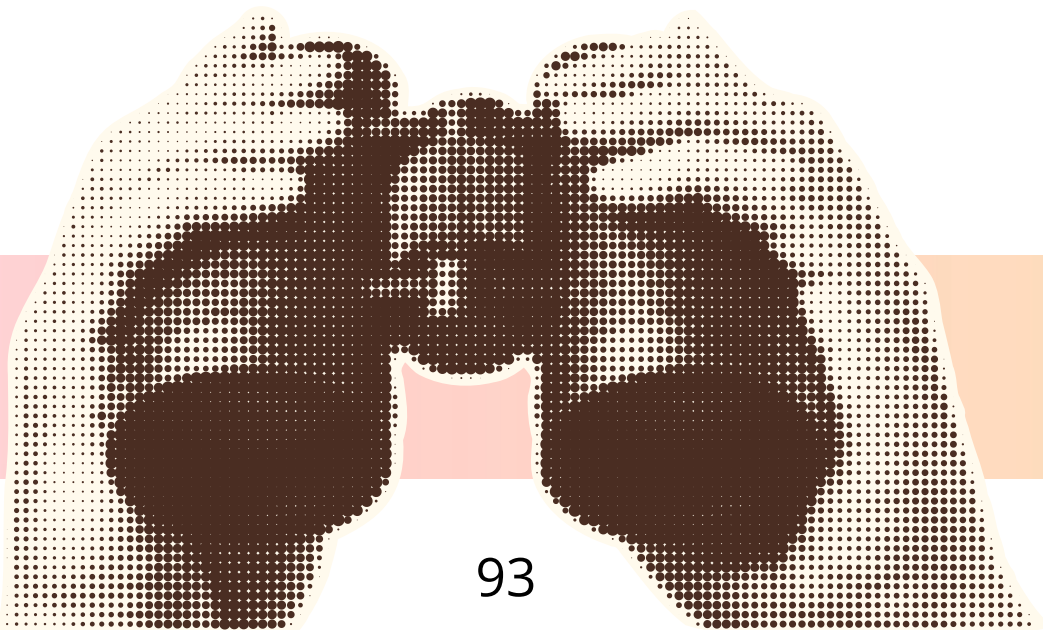
- по-малко сцени за импровизация
- начални фрази (например: „Аз съм Черният кос“ и „Чувствам се...“)
- забавено мислене и реакция

Ученици, които усвояват знания чрез кинестетично възприятие:

- движения на героите и изразяване чрез жестове
- застинали кадри и разказване чрез езика на тялото
- използване на пространството за физически дейности

Визуални помагала:

- карти с емоции
- икони за последователност на историята (начало – среда – край)
- маски за лица или ленти за глава (по избор)

Условия:

Цели:

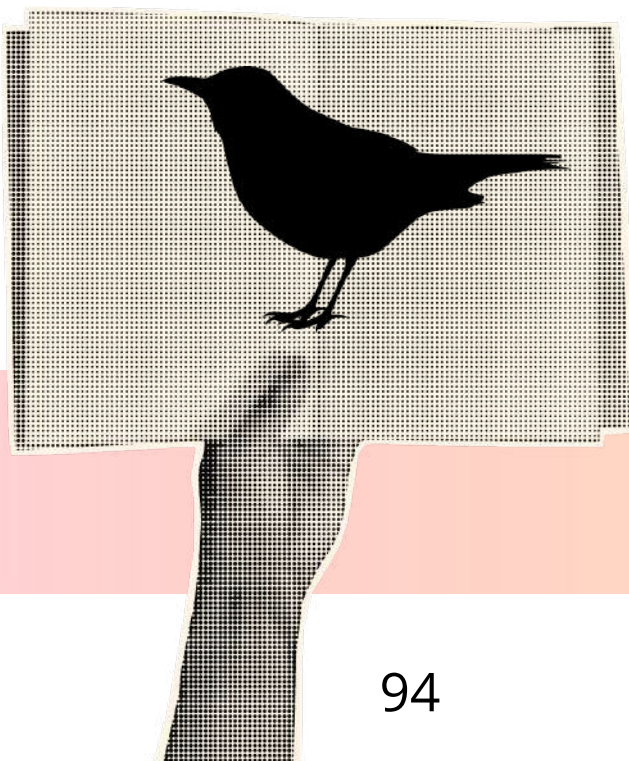
- да подобрим разбирането на прочетеното посредством разказване на истории чрез движение
- да развият емоционална осъзнатост и съпричастност
- разширяване на речниковия запас чрез разказния език
- да се изгради увереност в устното изразяване и участието

Продължителност: 40 мин.

Препоръчителен брой ученици: За целия клас – около 25 ученици

Необходими материали и оборудване:

- учебници или печатни копия на приказката „Черният кос“ („Косе-Босе“)
- карти с емоции
- карти с роли на герои (Кос, Лисица, Мечка, Вълк, Заек)
- икони за визуален график
- мека топка или плюшена играчка
- отворено пространство за обучение

Дейности за замявка:

Кратка ежедневна рутина (5 минути)

„Кой съм аз днес?“ – Проверка на героя

Учениците седят в кръг.

- Учителят показва карти с герои.
- Всеки ученик избира карта и довършва изречението (или използва жест):
- “Днес ми се иска да...”
- Учениците могат да получат задоволителна оценка, ако предпочетат да не говорят.

Цел:

емоционална сигурност, предсказуема рутина, самоизразяване

Замявка (5 минути)

„Ходене и замръзване като животни“

- Учителят назовава героите от историята.
- Учениците се движат като животните.
- Когато учителят каже „Замръзни!“, учениците изразяват емоция от историята чрез жестове или мимики.

Преход:

Визуална карта: ПРЕМЕСТИ → ПРОЧЕТИ

Тематична работа

Дейност 1 — Разказване на истории в група (10 минути)

Учителят чете на глас пред класа „Черният кос“ („Косе-Босе“)

- По време на четенето учителят прави пауза, за да попита:
- Как се чувства героят в този момент?
- Какво мислиш, че ще се случи след това?
- Покажи ми го с лицето или тялото си.

Учениците отговарят устно, с жестове или като избират карти с емоции.
Акцент: активно слушане, предвиждане, емоционално разбиране

Дейност 2 — Интегрирана импровизация по история (учебен блок от 15–20 минути)

Класната стая се превръща в сцена за **приказки**.

- Учениците се разделят на малки групи от 4–5 души.
- Всяка група получава:
 - карти с роли на героите
 - едно ясно правило: „Остани в историята.“
- Учителят разказва ключови моменти от приказката:
 - хитростта на лисицата
 - Страхът на Коса
 - реакциите на останалите животни

При всяка пауза учениците импровизират:

- кратки диалози
- движения
- емоционални реакции

Учителят използва **„замразени моменти“** за да попита:

- „Как се чувства твоят герой в момента?“

Възможности за диференциация:

- роли на разказвач за ученици, които предпочитат да говорят
- актьорски роли за кинестетични учащи се
- ролята на наблюдател, последвана от емоционална рефлексия

Дейност 3 — Размисъл и емоционално приключване (5 минути)

Учениците се връщат в кръга.

Въпроси за размисъл:

- Кой герой ти хареса най-много?
- Как актьорството ти помогна да разбереш историята?
- Как се чувствахте по време на дейността?

Учениците могат да отговорят:

- устно
- чрез избор на карта с емоция
- с палец нагоре / настрани / надолу

Процедура за приключване:

Учителят накратко обобщава историята и подчертава поуката на приказката.

Емоционална сигурност и предвидими преходи

- последователен ход на урока във всяка сесия
- визуален график, който се показва по време на целия урок
- ясни сигнали за начало и край
- без задължително участие
- положителна обратна връзка, насочена към усилията и творчеството

Цел (тема на урока)

Чрез съчетаването на разказване на истории и импровизация „Черният кос“ („Косе-Босе“) се превръща в живо преживяване, а не в статичен текст. Учениците активно се включват в историята чрез движение, емоции и диалог, което подобрява разбирането, емпатията и изразителността на езика. Този интегриран подход подпомага работата в класове със смесени нива на подготовка и осигурява емоционално безопасно участие за учениците с неврологични различия.

Рефлексия за модула

Дейност, която не се състои само от въпроси, а включва конкретни указания за това как да се осмисли сесията – игри, дискусии, рисуване и гр.

Размисълът трябва винаги да е свързан с разбирането на прочетеното, емоционалното осмисляне и учебните цели на урока

Размисъл по модула

Разказване на истории и импровизация за активно разбиране

Цел на рефлексията

Фазата на размисъл в този модул помага на учениците съзнателно да осмислят как разказването на истории и импровизацията са подпомогнали тяхното четене с разбиране, емоционалното им възприемане, обогатяването на речниковия им запас и устното им изразяване. Размисълът е основан на преживявания и е съобразен с възрастта, като се използват движения, визуални материали, дискусии и творческо изразяване, а не абстрактни въпроси. Предвидимите процедури за размисъл гарантират емоционална сигурност и пълноценно участие на учениците с различни нива на подготовка и с неврологични различия.

Структура на рефлексията

Размисълът се провежда веднага след дейностите по разказване на истории и импровизация и следва спокойна, предвидима последователност:

- Размисъл, основан на тялото
- Визуална / творческа рефлексия
- Водена групова дискусия
- Връзка между създаването на смисъл и четенето

Общо време: 10–15 минути

Размисъл за Дейност 1: „Замръзни и почувствай“ (размисъл чрез тялото)

Тип: Движение + емоция

Продължителност: 3–4 минути

Указания:

- Учениците застават в кръг.
- Учителят посочва ключови моменти от разказа (от „Черният кос“ („Косе-Босе“)).
- След всеки момент, учениците:
 - замръзват в поза
 - изразяват емоцията, която според тях е изпитал героят
- Не е необходимо да говорите.

Указания за учителя:

- „Покажи ми как се чувстваш героят в този момент.“
- „Страх, радост или възбуждане изразява тялото ти?“

Връзка с учението:

- подобрява емоционалното разбиране
- помага за по-доброто разбиране на ключовите събития в историята
- подпомага учениците, които се учат чрез невербални средства

Размисъл за Дейност 2: „Нарисувай момента“ (Визуално размишление)

Тип: Рисуване + подреждане

Продължителност: 5 минути

Указания:

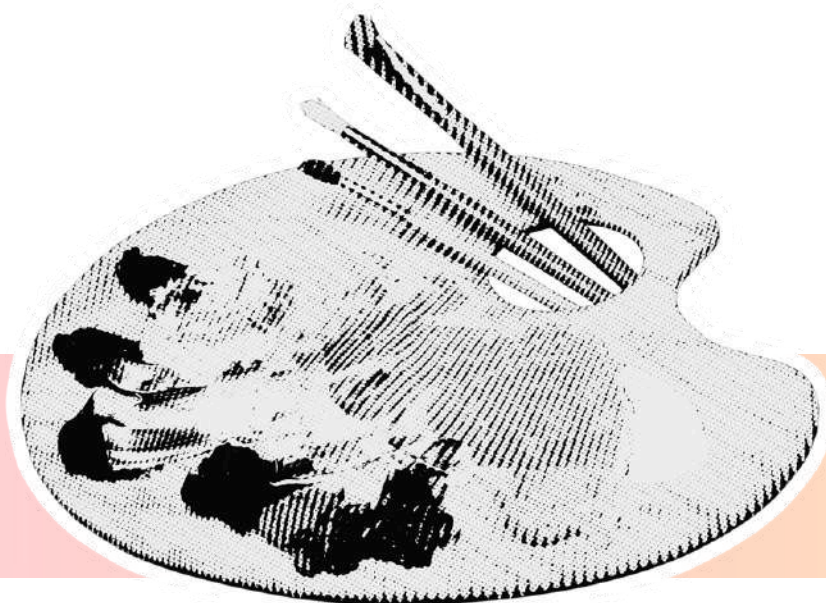
- Учениците получават половин лист хартия.
- Те рисуват:
 - един важен момент от историята
 - емоциите на героя чрез изражение на лицето или цветовете
- Тези, които мислят бързо, могат да опишат емоции или действия с една дума.

Указания за учителя:

- Подчертайте, че това не е задача по изкуство, а задача за мислене.
- Насърчавайте личното тълкуване.

Връзка с учението:

- проверява дали е разбрана последователността на историята
- свързвате емоциите със смисъла на разказа
- подпомага визуалните и рефлексивните учащи се

Размисл за Дейност 3: „Помисли – обсъди по двойки – сподели с ролята“
(ръководена дискусия)

Тип: Структурирано устно разсъждение
Продължителност: 4–5 минути

Указания:

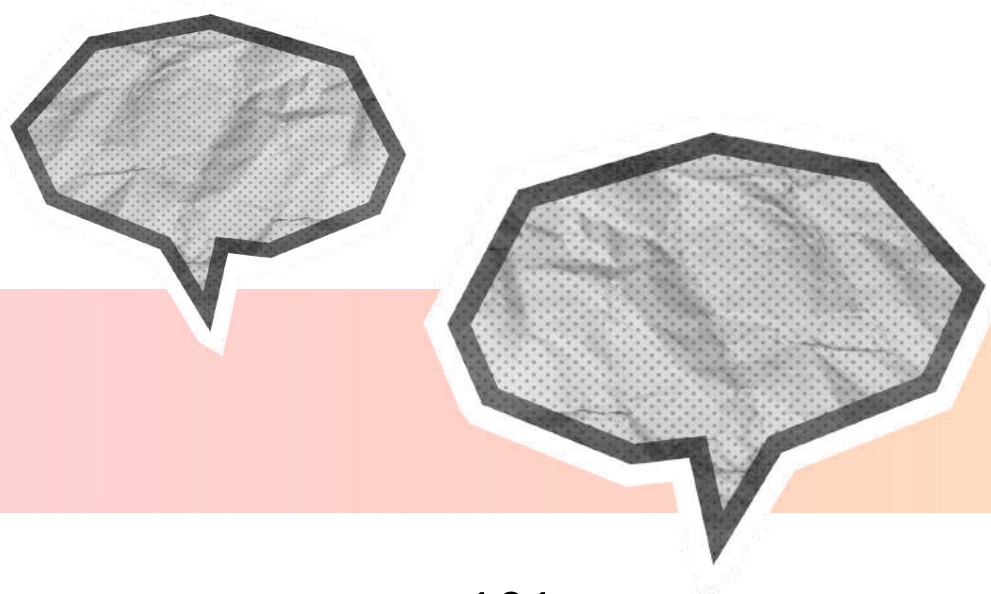
1. Помислете: Учениците мълчаливо размишляват върху една задача.
2. Двойка: Споделят с партньора, докато държат карта с героя.
3. Сподели: Желаетите споделят с целия клас.

Подсказки:

- „Как ти помогна актьорската игра да разбереш по-добре в историята?“
- „Как чувствата на героя ти помогнаха да разбереш историята?“
- „Кое беше по-лесно за запомняне, когато го разиграхме?“

Връзка с ученето:

- свързване на импровизацията с разбирането
- добро устното изразяване
- развива метакогнитивна осведоменост

Размисъл за Дейност 4: „От историята към смисъла“ (завършване с целия клас)

Тип: Дискусия, ръководена от учителя

Продължителност: 3–4 минути

Указания:

- Учителят обобщава историята на глас.
- Учениците отговарят, като използват:
 - карти с емоции
 - палец нагоре / настрани / надолу
- Учителят изрично свързва задачата с целите на четенето.

Изказвания на учителите:

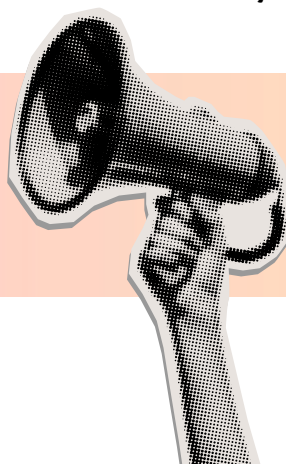
- „Когато разиграваме историята, я разбираме по-добре, защото...“
- „Историите се запомнят по-лесно, когато изпитваме същите чувства като героите.“
- „Четенето не е просто четене на думи – то е разбиране на смисъла.“

Връзка с ученето:

- укрепва стратегиите за разбиране на прочетеното
- подчертава емоционалната грамотност
- свързва играта с учебните цели

Емоционална сигурност и предвидимост при самоанализа

- При всяка сесия се използва една и съща структура на размисъл
- Ясни сигнали за начало и край
- Разнообразни начини за участие (движение, рисуване, говорене, наблюдение)
- Без задължително споделяне
- Положителна обратна връзка, насочена към положените усилия

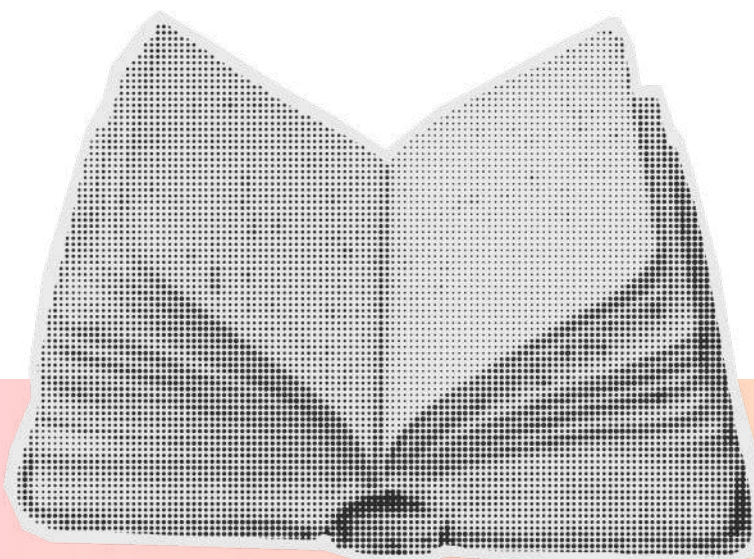

Окончателни резултати от рефлексията (на ниво модул)

До края на модула учениците разбират, че:

- актьорското майсторство и разказването на истории помагат да разберат текстовете по-задълбочено
- емоциите са ключ към осмислянето на прочетеното
- историите могат да бъдат разкривани чрез тялото, гласа и въображението
- ученето може да бъде забавно, структурирано и емоционално безопасно

Упражненията за размисъл гарантират, че учениците не само се забавляват, но и осъзнават как и защо разказването на истории и импровизацията подобряват четенето с разбиране и емоционалното възприемане.

Модул 3

Кинестетична грамотност и мултисензорни стратегии за четене

Въведение в модула

Този модул запознава учителите с **кинестетичното учене и мултисензорните стратегии за четене** като практически инструменти за подобряване на четивното разбиране, вниманието и саморегулацията при ученици на възраст 9–11 години. **Кинестетичното учене** подпомага ученето чрез движение, действие и физически опит.

Мултисензорните стратегии за четене съчетават **повече от един сензорен канал** по време на четенето — като движение, зрение, слух и осезание — за да подпомогнат разбирането и запаметяването.

На практика това означава, че учениците:

- не разчитат само на мълчаливо четене или слушане;
- вникват в текста чрез **телата, жестовете, предметите и пространственото си възприятие**;
- спомага за регулиране на вниманието и сензорната информация по време на четене.

Този модул ще предостави на учителите:

- упражнения за движение, подходящи за провеждане в класната стая, които са пряко свързани с уменията за четене;
- мултисензорни занимания, които подпомагат различни типове ученици, включително ученици със специални образователни нужди;
- предвидими структури, които намаляват претоварването и повишават увереността.

Всички дейности са предназначени за провеждане в клас, изискват минимална подготовка и са подходящи както за малки групи, така и за целия клас. Включили сме също така адаптации за ученици със специални образователни нужди, сред които:

- адаптации за ХАДВ
- адаптации за ученици с аутизъм
- алтернативи при дислексия или проблеми с езиковото възприемане
- икони за визуално представяне на последователността, показващи стъпките
- адаптации за ученици, които работят по-бавно

Модул 3, Част 1

Защо движението подпомага четенето

Въведение в тази част

В тази част се представя идеята, че разбирането на **прочетеното се подобрява, когато ученето ангажира повече от един сетивен канал едновременно**. За учениците на възраст 9–11 години четенето не е само визуална или когнитивна дейност; то се влияе и от тялото, системите за внимание и сензорната регулация.

Движението подпомага четенето, тъй като физическата активност активира областите на мозъка, отговорни за вниманието, паметта и последователността. Когато учениците се движат по структуриран и целенасочен начин, те по-лесно успяват да се концентрират, да следват последователността на събитията в текста и да си припомнят информацията. Това е особено важно за учениците, които изпитват затруднения да стоят неподвижно, лесно се разсейват или изпитват сензорно претоварване по време на традиционните задачи по четене.

Мултисензорните стратегии за четене се основават на този принцип, като целенасочено съчетават:

- визуална информация (писмен текст, символи, пространствено подреждане),
- слухова информация (слушане, съвместно четене),
- тактилно въздействие (работа с карти или предмети),
- кинестетична информация (движение, жест, положение в пространството).

Чрез ангажиране на няколко сетива едновременно учениците създават **по-силни умствени връзки** с текста. Това намалява когнитивната натовареност и позволява по-ефективно усвояване на смисъла. За учениците със специални образователни нужди — като ХАДВ, дислексия, аутизъм или затруднения в езиковото възприемане — мултисензорните и кинестетичните стратегии често осигуряват по-ясни отправни точки при четенето и повишават емоционалната сигурност.

В този модул учителите насочват учениците към прости и безопасни за класната стая дейности, които показват **защо движението и сензорните стимули не са разсейващи фактори, а подпомагат разбирането на прочетеното**. Акцентът е върху контролираните движения, предвидимите рутинни действия и осъзнаването на това как се усеща и протича процесът на учене.

Условия

Цели:

До края на занятието учениците ще могат:

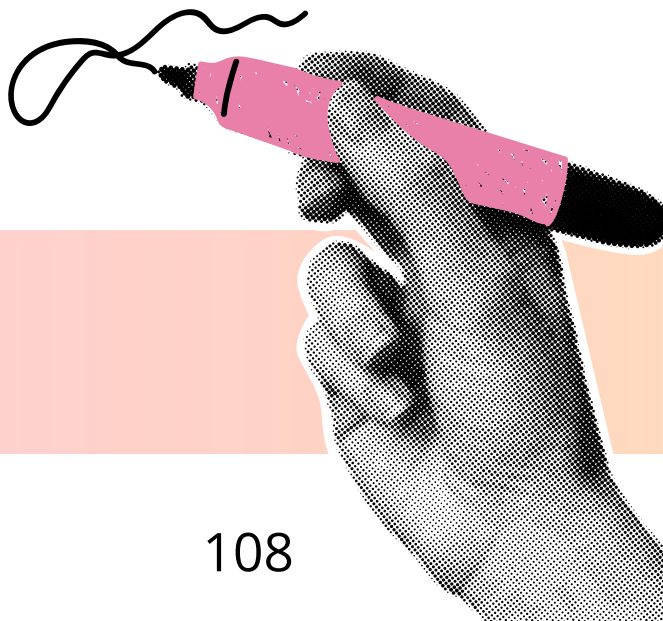
- Обяснят как използването на повече от един сетивен канал може да подпомогне разбирането при четене.
- Използват прости движения, жестове или предмети, за да подредят и запомнят кратък текст.
- Помислят кои сензорни стратегии са им помогнали да се концентрират и да разберат текста по-добре и определят една стратегия, която биха могли да използват при бъдещи задачи по четене.

Продължителност: Не повече от 45 минути.

Препоръчителен брой ученици: уроци с целия клас (20–26 ученици)

Необходими материали и оборудване:

- Кратък разказ – учебниците са напълно подходящи, а ако искате да работите по конкретна тема, трябва да подготвите текста предварително
- Карти с изречения (по едно изречение на карта)
- Малки предмети от ежедневието (например молив, гума, кламер за хартия)
- Бяла гъска
- Маркери

Дейности за замявка:

Някои ученици изпитват затруднения да се концентрират по време на четене, бързо забравят информацията или губят представа за последователността на събитията. Други се нуждаят от движение, за да останат спокойни и внимателни. Тази сесия помага на учениците да **възприемат четенето като мултисензорен процес**, при който движението и сензорните стимули подпомагат разбирането, вместо да отвличат вниманието от него.

Замявка: „Продай смисъла“ (версия за седнали или за стоящи)

Продължителност: 6–7 минути

Размер на групата: Целият клас или малка група

Цел:

Да се представи идеята, че движението и смисълът са свързани, и да се подготвят учениците за мултисензорни дейности по четене.

Преди да започнете: решете дали учениците ще станат на крака или ще останат на чиновете си.

Стъпки за внедряване

1. Помолете учениците да седнат удобно (или да застанат до чиновете си).
2. Обяснете с едно изречение:
3. „Ще използваме малки жестове, за да покажем значението на думите.“
4. Изговорете първата дума ясно (например **голям**).
5. Покажете някакво **просто движение** (например, разперете широко ръцете).
6. Помолете учениците да изпълнят движението сами или да повторят движението на учителя, ако това им е по-удобно.
7. Кажете: „Замръзани.“
8. Учениците спират и слагат ръцете си в скута или до тялото.
9. Повторете с още 3–5 думи (например: бързо, бавно, тихо, изненада).

Важни правила, които трябва да се съобщят на класа

- Движенията остават **тихи**.
- Всеки може да избере **колко голямо или малко** да бъде движението му.

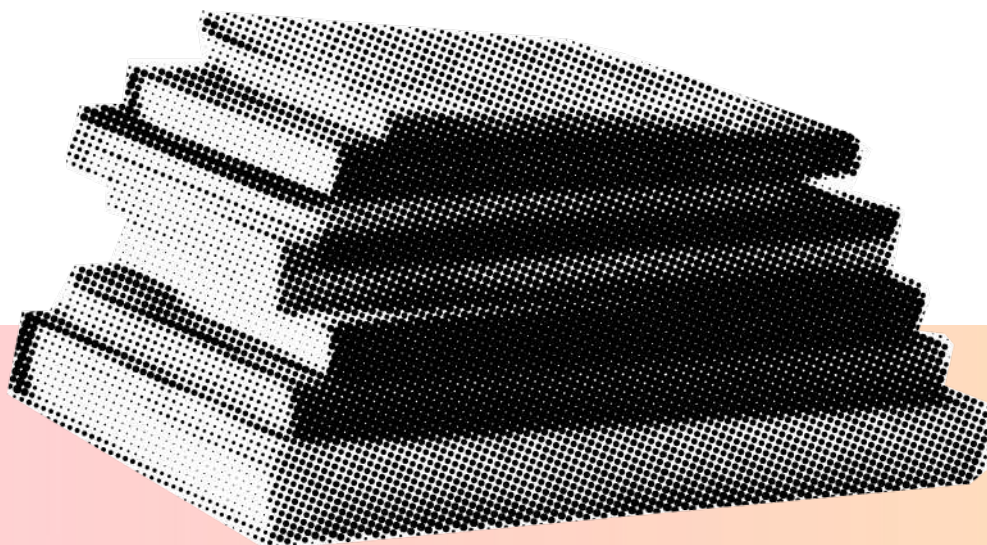
Защо това работи

- Учениците се упражняват да свързват смисъла и движението.
- Упражнението ги подготвя за четене с помощта на жестове и предмети.
- Няма натиск за представяне и няма правилни или грешни движения

Вградена поддръжка за ученици със специални образователни нужди

- Учениците могат:
 - използват само ръцете си
 - Движенията трябва да са близо до тялото
 - да останат сигнали през цялото време, ако предпочитат
- Не е необходимо да говорят.
- Учениците могат просто да копират учителя или свой съученик.

Можете да добавите: „Ще използваме отново тези движения, когато четем историята си.“

Тематична работа

Акцент: Връзката между мозъка и тялото · Внимание · Памет · Сензорна регулация

Педагогически модел: Движение в двойки + лека актьорска игра + осмисляне

Дейност 1 – Изминете изречението, усетете смисъла

Цел:

Учениците установяват, че **движението по време на работа с текст** подобрява концентрацията и разбирането, особено при неспокойни или претоварени ученици.

Продължителност: 15 минути

Групиране: Двойки

Материали: Учебници/текст по избор на учителя/приказка

Стъпки за изпълнение (инструкции за учителя – много конкретни)

1. Помолете учениците да отворят своето **учебно помагало или електронна книга** на избрания кратък текст.

2. Учениците работят по двойки и решават:

кой е Читател А,

кой е Играч Б.

3. Кръг 1 – Все още чета

Читател А чете един кратък параграф на глас или тихо.

Играч Б седи неподвижно и слуша.

Сменете ролите за следващия параграф.

4. Кръг 2 – Четене с движение

Читател А прочита същия параграф отново.

Играч Б сега **върви бавно покрай бюрото** и:

- прави по една стъпка за всяко изречение, или
- променя посоката си, когато се случи нещо важно.

Отново сменете ролите.

5. Попитайте двойките: „Кой кръг ви помогна да разберете по-добре?“

Все още няма общокласно обсъждане — тук става въпрос за **усещането на разликата**.

Кутия за адаптация за СОП – Задание 1

- **ХАДВ (малки стъпки, движение, визуални сигнали):**

Ясно разпределение на ролите; движението е структурирано и ограничено до 2–3 стъпки

- **Ученици с аутизъм (предвидима последователност, сензорни бележки):**

Обяснете и двата кръга предварително; маршрутът остава същият

- **Дислексия / специфични нужди, свързани с езиковото възприемане:**

Функцията за слушане намалява натоварването при четене; подкрепя се повторно четене.

- **Кинестетични варианти:**

Стъпване на място или потупване с крака на бюрото вместо ходене.

- **Икони за визуално подреждане (1–2–3):**

1 Прочети → **2** Премести → **3** Смени

- **Учениците, които работят по-бавно:**

По-кратък параграф; подкрепя от партньора.

Зареждане с енергия (по желание, 3 минути, ако учениците имат нужда от това)

Разтърси го – Заклучи го

1. Подайте ръка леко и я задръжте така в продължение на 5 секунди.
2. Замръзни.
3. Седни и си поемете дъх.

Цел: Да се подготвиш преди творческата работа.

Дейност 2 – Разиграване на диалога (мини-игра в двойки)

Цел: Учениците разглеждат как изразяването на смисъла чрез жестове и мимики подпомага запаметяването и емоционалното разбиране на текста.

Продължителност: 15 минути

Групиране: Двойки

Материали: Учебници / конкретни текстове, които учениците трябва да разберат

Стъпки за изпълнение

1. Всяка двойка избира едно изречение от текста.
2. Двойките прочитат изречението заедно.
3. Те организират **10-секундна мълчалива акция**, която изразява смисъла.
 - Без гуми.
 - Без звук.
 - Движенията остават малки.
4. Действията се изпълняват по една двойка наведнъж.
5. Класът се опитва да отгатне:
 - за какво се отнася изречението,
 - или къде се намира в текста/историята (в началото / в средата / в края).
6. Учителят накратко потвърждава и свързва движението със смисъла.

Кутия за адаптация за СОП – Дейност 2

- **ХАДВ:**

Ясен срок; активна роля и за двамата ученици.

- **Ученици с аутизъм:**

Безшумно действие; възможност за копиране на модел на действие.

- **Дислексия / специфични нужди, свързани с езиковото възприемане:**

Изразяване чрез жестове, а не с думи.

- **Кинестетични варианти:**

Допуска се игра в седнало положение.

- **Икони за визуално подпомагане (1–2–3):**

1 Избери изречение → **2** Действие → **3** Постави в историята

- **Учениците, които работят по-бавно:**

Учителят предлага различни варианти за движение.

Размисъл – изразяване на мислите (7 минути)

„Тялото ми ми помага да чета“

Цел: Да се даде възможност на учениците да разберат, че движението е ефективна стратегия за учене.

Стъпки

1. На дъската напишете:

„Когато се движех или действах, четенето ми се струваше...“

2. Учениците отговарят, като:

- изборират дума,
- рисуват,
- или чрез жест.

3. Споделяне на двойка.

4. Учителят завършва с:

„Можете да използвате движенията, за да подпомогнете четенето си, а не за да го прекъсвате.“

Модул 3, Част 2

Кинестетични упражнения за развиване на умения за четене

Инструкции за тази част

Тази единица е насочена към **използването на кинестетични и мултисензорни стратегии за развиване на конкретни умения за четене**. Докато Единица 1 помогна на учениците да разберат защо движението подпомага четенето, Единица 2 пренасочва вниманието към това как движението може да се използва целенасочено, за да подпомогне **разбирането, последователността, усвояването на лексиката и възпроизвеждането**.

В тази единица движението не се използва само за регулиране. То се превръща в **средство за структуриране на смисъла**.

Учениците физически изобразяват:

- последователността на събитията в текста,
- връзките между действията и резултатите,
- значението на ключовите думи и изрази.

Основният принцип е, че **разбирането на прочетеното се подобрява, когато абстрактната информация се превърне във визуална и осезаема**. Чрез разполагането на текста в пространството, добавянето на жестове към думите или пресъздаването на истории с помощта на предмети учениците изразяват мисленето си външно. Това намалява натоварването на работната памет и им позволява да се съсредоточат върху разбирането, вместо да се опитват да запомнят всичко в ума си.

Заданията в тази единица са особено полезни за:

- ученици, които изпитват затруднения с последователността и структурата на разказа,
- ученици с ограничен речник или със специфични нужди при обработката на езиковата информация,
- ученици, за които движението помага да останат ангажирани и концентрирани.

Учителите ръководят учениците при извършването на **структурирани, безопасни за класната стая кинестетични дейности** като например:

- рисунки по пода или по чиновете,
- последователност на събитията въз основа на движението,
- речник, поддържан от жестове,
- реконструкция на кратки текстове въз основа на обекти.

Всички дейности могат да бъдат адаптирани за работа с целия клас и гарантират емоционална сигурност и приобщаване на всички ученици.

Условия:

Цели:

До края на занятието учениците ще могат:

1. **Да определят и подредят** ключови събития в кратък текст чрез стратегии, основани на движението.
2. **Да демонстрират разбиране на лексиката и значението** чрез жестове или физическо изображение.
3. Да пресъздагът кратък разказ, като използват движение, пространство или предмети, и да обяснят как тези стратегии са им помогнали да го разберат.

Продължителност: 45 мин.

Препоръчителен брой ученици: целият клас (20–26 ученици)

Необходими материали и оборудване:

- Кратък разказ (история или приказка от учебника или предварително подготвен текст)
- Карти с изречения (по едно изречение на карта)
- Хартия формат А4 или маркировки за пода (за маршрути на историите)
- Малки предмети от ежедневието (например молив, гума, кламер за хартия, кубче)
- Бяла дъска
- Маркери

Педагогически бележки за учителите:

В тази единица движението трябва винаги да бъде:

- **пряко свързано със смисъла**, а не декоративно;
- **структуриран и ограничен**, а не хаотичен;
- **повторяеми**, така че учениците да могат самостоятелно да прилагат стратегиите отново.

Учениците се насърчават да експериментират с движението, но в ясно определени граници. Няма актьорска игра с цел представление, нито състезание. Целта е **яснота на разбирането**, а не творчеството само за себе си.

Деятности за загрявка

Игра за разчупване на лега, Вариант 2: Игра с таен сигнал

Продължителност: 5–6 минути

Размер на групата: Целият клас

Тип: Загадка + наблюдение от съученици

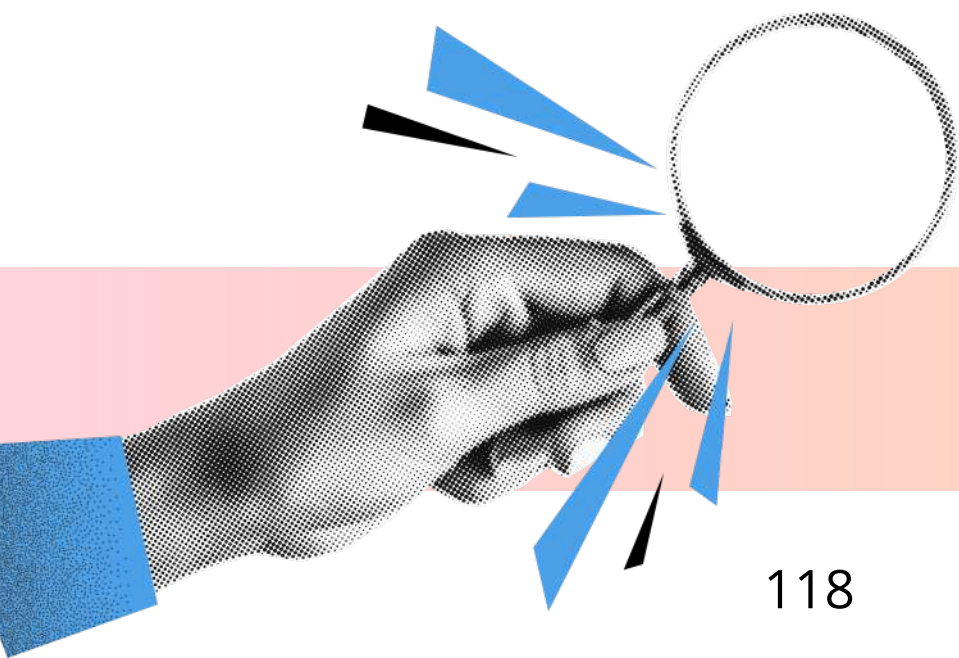
Какво го отличава: Акцентът е върху вниманието и възприемането, а не върху двигателните умения.

Цел

За да се изостри **вниманието и възприемчивостта**, като се подготвят учениците да следят сюжетните линии и последователността на събитията.

Стъпки за изпълнение

1. Помолете един от учениците да излезе за малко от стаята.
2. Тихо изберете **лидер на класа**.
3. Лидерът започва с леко движение (потупване с пръст, раздвижване на раменете).
4. Всички подражават на лидера.
5. Повикайте отново ученика.
6. Ученикът се опитва да отгатне кой е лидерът.
7. Ако времето позволява, сменете лидера веднъж.

Защо това работи

- Дейността предизвиква **любопитство и смях**, като повишава мотивацията.
- Учениците упражняват **концентрирано внимание и наблюдение**, ключови умения за:
 - следващи сюжетни епизоди,
 - забелязване на промени в текста,
 - работа с движение в група.
- Движението е социално и споделено, а не представление.
- Играта насърчава сътрудничеството, а не състезанието.

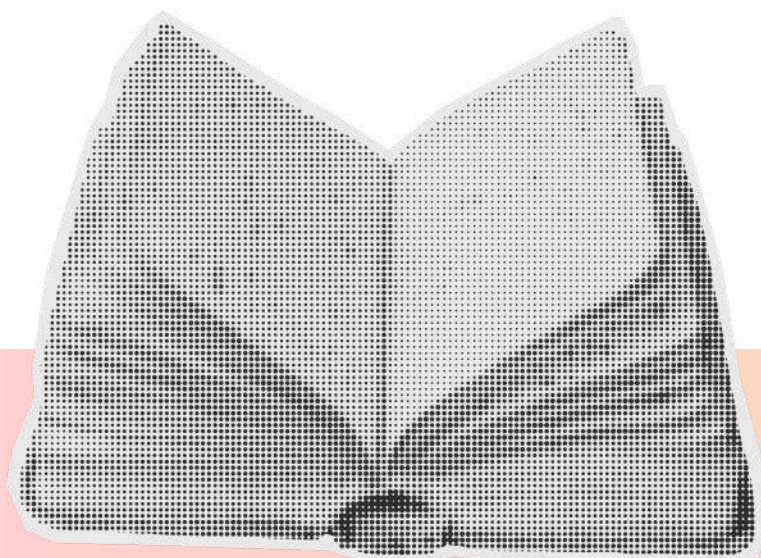
Вградена поддръжка за ученици със специални образователни нужди

Учениците могат:

- изберете много малки, повтарящи се движения,
- да копира съответните елементи, вместо да инициира преместване,
- престани да гадаеш и просто наблюдавай.

От повечето ученици не се изисква да говорят. Ролята на отгатващия е по избор и може да бъде подпомогната от учителя.

Можете да добавите: „Точно както наблюдавахме водача, така и сега ще следим историята заедно.“

Тематична работа

Фокус:

Структура на разказа · Последователност · Значение на думите · Физическа организация на текста

Педагогически режим:

Сюжетни линии · Последователност, основана на движението · Речник от жестове · Възстановяване въз основа на обекти

Дейност 1 – Пътека от истории на пода

Цел

Това упражнение помага на учениците да разберат, че всяка история има **ясна последователност** и че смисълът зависи от правилното спазване на тази последователност. Като подреждат изреченията в пространството и се придвижват физически между тях, учениците използват телата си, за да подпомогнат **последователността, вниманието и паметта**.

За много ученици, особено за тези със специални образователни нужди или затруднения с работната памет, запаметяването на цялата история в ума е трудно. Схемата на историята прави **структурата видима и осезаема**, което позволява на учениците да се съсредоточат върху разбирането, вместо да се опитват да запомнят всичко наведнъж.

Продължителност: 12–15 минути

Групиране: Малки групи (4–6 ученици)

Стъпки за изпълнение

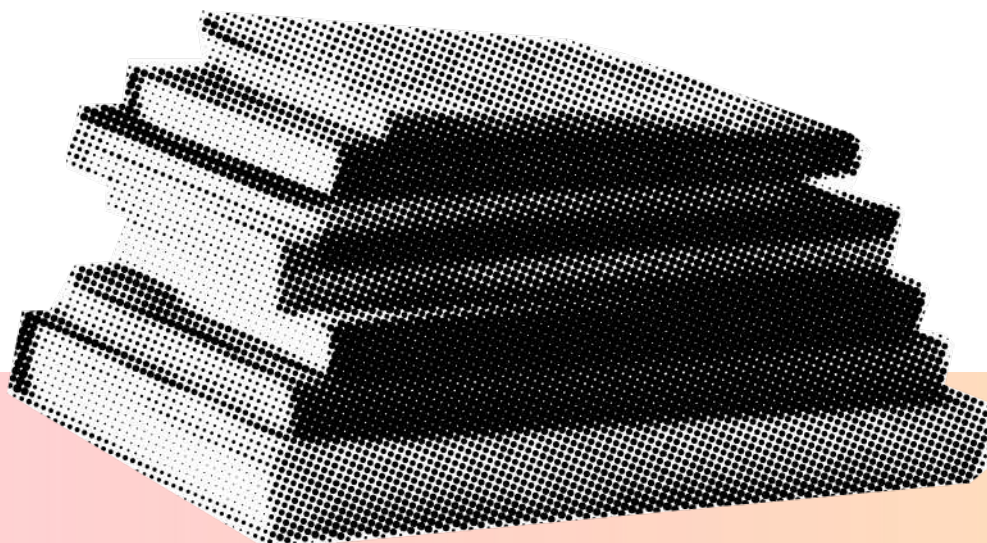
1. Разделете класа на малки групи. Малките групи позволяват на учениците да обсъждат, да преговарят и да се подкрепят взаимно без напрежение.
2. Дайте на всяка група комплект карти с изречения от един и същ разказ. Всяко изречение представлява една стъпка в историята.
3. Помолете групите да подредят изреченията:
 - на пода, **или**
 - върху чина, подредени в редица, създавайки **разказвателен маршрут**.
4. Насърчавайте учениците да помислят какво се случва първо, след това и накрая.
5. Учениците обсъждат и определят правилния ред. Това обсъждане е част от учебния процес: учениците обясняват своето мислене и изслушват останалите.
6. По един ученик по един изминава пътя, като чете всяко изречение тихо или на глас. Ходенето засилва усещането, че се придвижваме през историята стъпка по стъпка.
7. При необходимост групата коригира реда. Насърчават се промените, тъй като те са израз на активно мислене.
8. Учителят прави кратка проверка при всяка група и потвърждава, че редът е правилен.

Кутия за адаптация за СОП – Дейност 1

- **ХАДВ:** Едновременно се движи само един ученик; пътят остава къс и свободен, за да се избегне претоварване.
- **Ученици с аутизъм:** Обяснете последователността на задачите преди да започнете; дайте възможност на учениците да наблюдават, преди да се включат.
- **Дислексия / специфични нужди при езиковата обработка:** Използвайте по-голям шрифт; учениците могат да слушат, вместо да четат на глас.
- **Кинестетични варианти:** Учениците могат да проследят маршрута с пръст, вместо да вървят.
- **Икони за визуално подреждане:**
1 Поставяне → **2** Ходене → **3** Проверка
- **Ученици, които работят по-бавно:** Намалете броя на изреченията; осигурете подкрепа от съученици.

Загрявка

Огледало

Продължителност: 3 минути

Тип енергия: Социална, интерактивна, забавна

Защо е подходящо: То помага за възстановяване на концентрацията чрез взаимодействие между съучениците, а не чрез контрол от страна на учителя.

Стъпки за изпълнение

1. Учениците работят по двойки.
2. Един от учениците е **Двигателят**, а другият е **Огледалото**.
3. Двигателят прави бързи, забавни движения (с ръце, глава, рамене).
4. „Огледалото“ копира възможно най-бързо.
5. Сменете ролите след 30 секунди.

Защо това работи

- Освобождава напрежението чрез смях.
- Възстановява вниманието.
- Насърчава сътрудничеството и наблюдението.
- Осигурява ограничаване и безопасност при движение.

Дейност 2 – Лексика, свързана с жестовете

Цел:

Тази дейност подпомага **разбирането на лексиката** чрез свързване на думите с физически жестове. Когато учениците създават или повтарят жестове за думите, те свързват значението с движението, което укрепва паметта и разбирането.

Речникът с жестове е особено полезен за:

- ученици с ограничен речник,
- трудности при обработката на езика,
- ученици, за които физическото изразяване е от полза.

Продължителност: 10–12 минути

Групиране: Двойки

Стъпки за изпълнение

Изберете 5–6 ключови думи от текста, за предпочитане глаголи или прилагателни.

Това са думи, които описват действия, чувства или промени.

1. Напишете думите ясно на дъската. Това служи като визуална опора за всички ученици.
2. Работейки по двойки, учениците:
 - прочети думата,
 - се спират на **един прост жест**, който изразява неговото значение.
3. Жестът трябва да е ясен и лесен за повторение.
4. Всяка двойка показва своя жест пред класа. Няма правилни или грешни жестове; фокусирайте се върху смисъла.
5. Класът повтаря всеки жест заедно. Повтарянето помага на всички ученици да запомнят думата.
6. Учителят прочита отново кратък откъс от текста. Учениците правят жеста, когато чуят думата.

Кутия за адаптация за СОП – Дейност 2

- **ХАДВ:** Кратките, повтарящи се жестове подпомагат концентрацията и ангажираността.
- **Ученици с аутизъм:** Учениците могат да имитират жестовете на друга двойка; повторението е предвидимо.
- **Дислексия / специфични нужди при езиковото възприемане:** Визуалното представяне замества словесното обяснение.
- **Кинестетични варианти:** Жестовете могат да се изпълняват както в седнало, така и в изправено положение.
- **Икони за визуално подкреждане:**
 - 1 Изберете →
 - 2 Жест →
 - 3 Повторете
- **Ученици, които работят по-бавно:** Работете с по-малко гуми; учителят първо показва как се прави.

Дейност 3 – Възстановяване на историята въз основа на обекти

Цел:

Тази дейност помага на учениците да **възстановят и преразкажат история** като използват предмети за подпомагане на паметта. Предметите служат като конкретни напомняния за събитията, което намалява когнитивната натовареност и помага на учениците да организират мислите си.

Тази стратегия е особено ефективна за ученици, които:

- имат затруднения с устното преразказване,
- забравят подробностите от историята,
- имат нужда от конкретни опори, за да подпомогнат мисленето.

Продължителност: 12–15 минути

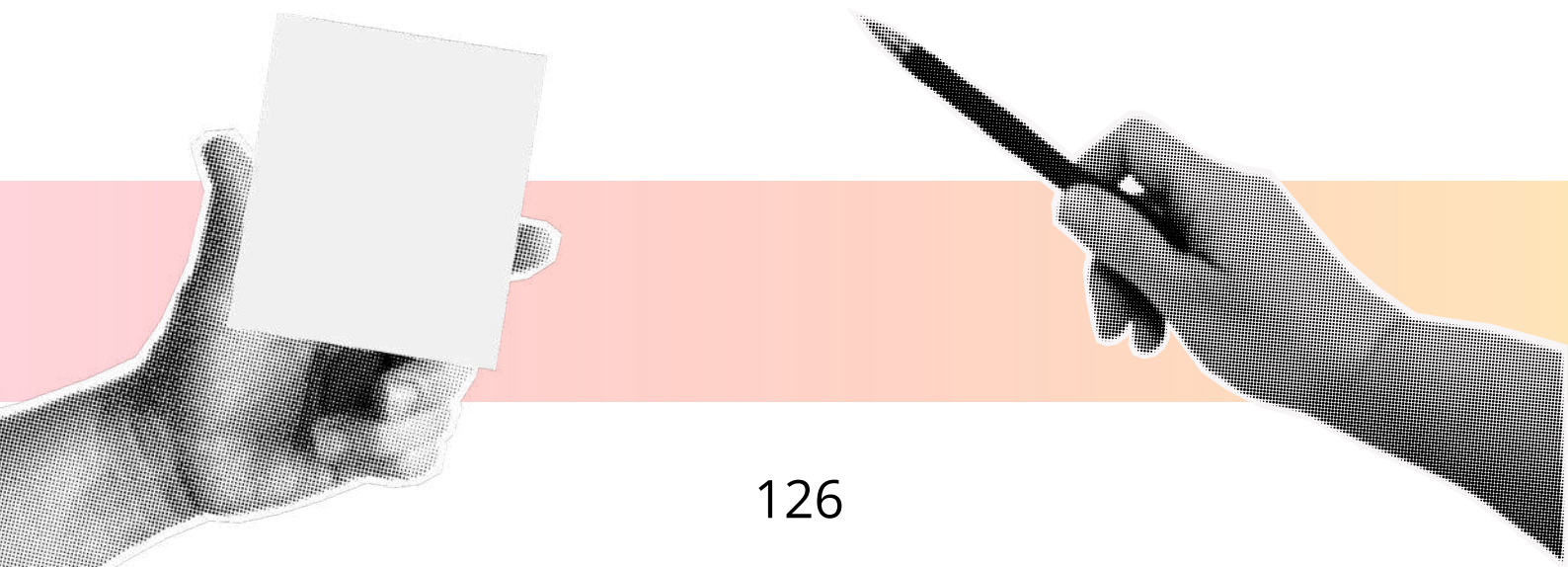
Групиране: Малки групи (4–6 ученици)

Стъпки за изпълнение

1. Дайте на всяка група малък набор от предмети от ежедневието. Предметите не е необходимо да съответстват точно на историята; учениците сами им придават значение.
2. Помолете групите да изберат по един предмет за всяко основно събитие в историята. Това изисква от учениците да определят какво е важно.
3. Групите подреждат предметите в правилния ред. Физическото разположение подпомага подреждането.
4. Групите преразказват историята, като използват предметите като подсказки. Учениците могат да говорят, да сочат или да местят предметите, докато обясняват.

Попитайте накратко:

„Как тези предмети ви помогнаха да си спомните историята?“

Кутия за адаптация за СОП – Дейност 3

- **ХАДВ:** Работата с предмети помага за концентрацията; ролите в групата осигуряват структура.
- **Ученици с аутизъм:** Предвидима структура; същите предмети остават на мястото си.
- **Дислексия / специфични нужди при езиковата обработка:** При преразказването може да се използват предмети вместо пълни изречения.
- **Кинестетични варианти:** Учениците сами поставят и преместват предмети.
- **Икони за визуално подкреждане:**

1 Изберете → **2** Поставете → **3** Разкажете отново

- **Учениците, които работят по-бавно:**

Намаляване на броя на събитията; насърчава се взаимната подкрепа.

Размисъл

„Кое ми помогна най-много?“

Цел: Това упражнение за размисъл помага на учениците да осъзнаят **коя кинестетична стратегия подпомага четенето им**, като ги насърчава да я използват самостоятелно в бъдещите уроци.

Стъпки

1. На дъската напишете:

- Сюжетна линия
- Жестове
- Обекти

2. Помолете учениците да изберат една стратегия, която им е помогнала най-много да разберат историята.

3. Учениците отговарят, като:

- вдигат ръка,
- рисуват,
- или с една дума.

4. Завършете с думите:

„Различните читатели използват различни средства. Твоето тяло може да бъде едно от тях.“

Модул 3, Част 3

Подходящи за класната стая мултисензорни рутини

Въведение в модула

В този модул се разглежда как учителите могат да организират **подходящи за класната стая мултисензорни упражнения, които пряко подпомагат разбирането на прочетеното.**

След като разгледахме **защо движението подпомага четенето (Модул 1) и как кинестетичните стратегии развиват уменията за четене (Модул 2)**, тази единица помага на учителите да **внедрят тези подходи в предвидими, повтаряеми класни рутини**, които могат да се използват редовно при работа за по-добро разбиране на текст/урок в клас. Акцентът се измества от индивидуални дейности към **системи**, които помагат на учениците да се ангажират с текста по различни начини, като същевременно поддържат спокойствие, безопасност и концентрация.

Упражненията, представени в тази единица, са предназначени да укрепят ключови аспекти на четенето с разбиране, като например:

- разбиране на структурата и последователността на историята,
- запомняне на основна информация,
- обработване на лексиката в контекст,
- поддържане на вниманието по време на задачи за четене.

Учителите ще научат как да организират **прости учебни станции и кратки ротации**, които съчетават:

- четене и слушане на текст,
- вникване в смисъла въз основа на движението,
- активно взаимодействие с частите на историята.

Тези упражнения са насочени към често срещани предизвикателства в класната стая. По време на уроците по четене някои ученици губят концентрация при по-дълги задачи, други се затрудняват да си спомнят прочетеното, а учениците със сензорна чувствителност могат да се чувстват претоварени от шума, визуалните стимули или движението. Освен това честите промени в дейностите могат да прекъснат ритъма на четенето и да понижат нивото на разбиране.

В тази единица се показва как добре структурираните мултисензорни дейности могат да отговорят на тези предизвикателства, без да нарушават нормалния ритъм на занятието. Чрез ясното определяне на пространствата, ролите, времето и очакванията учителите могат да помогнат на учениците да се движат, да взаимодействат с текста и да изследват смисъла по начини, които са **целенасочени, емоционално безопасни и лесно управляеми в условия на цял клас.**

Представените тук упражнения позволяват на учениците да:

- да препрочетете същия текст, като използвате различни сетивни канали,
- да задълбочим разбирането чрез повторение и разнообразие,
- да поддържат интереса си към четенето, като същевременно зачитат индивидуалните сензорни и регулаторни нужди.

Целта е да се помогне на учителите да **провеждат упражненията за разбиране на прочетеното по-ефективно**, като използват движението и мултисензорния подход като целенасочени и структурирани инструменти в ежедневната класна практика.

Условия

Цели:

До края на занятието учениците ще могат:

1. **Прилагайте** структурирани мултисензорни дейности (четене, движение, практическо взаимодействие), за да подобрите разбирането им на общ текст.
2. **Да демонстрира по-добро разбиране** на текста, като разпознава ключова информация, последователност или смисъл при изпълнението на различни рутинни задачи.
3. **Помислете** кои рутинни действия или сензорни подпомагащи средства са им помогнали да се концентрират и да разберат текста по-добре, и изберете една стратегия, която биха могли да използват отново при бъдещи задачи за четене.

Продължителност: 45 мин.

Препоръчителен брой ученици: цял клас (20–26 ученици)

Необходими материали и оборудване:

- Кратък разказ или информационен текст (от учебници, електронни книги или текст, подготвен от учителя)
- Хартия формат А4 или карти с задачи за различните станции
- Малки предмети от ежедневието (например молив, гума, кламер за хартия, кубче)
- Бяла дъска
- Маркери
- Таймер или видим часовник (препоръчва се за ротации)

Дейности за загрявка

Голямата промяна в класната стая

Продължителност: 5–6 минути

Размер на групата: Целият клас (20–26 ученици)

Енергичност: Забавно, но контролирано движение

Цел:

За да подготви учениците за **ротационни занятия и работа с четене на станции** чрез забавно упражняване на **преминаване от една задача към друга, спазване на правила и възстановяване на вниманието.**

Стъпки за изпълнение

1. Кажете на учениците, че ще играят игра с много бърза смяна на задачите.
2. Обяснете правилото ясно:
 - Когато учителят каже „**Смени!**“, учениците сменят това, с което се занимават.
 - Когато учителят каже „**Спри!**“, учениците спират веднага.
3. Започнете с **Действие 1** (10–15 секунди):
 - маршируване на място
 - или потупване по бюрото
 - или кръгови движения с ръцете

4. Кажете **„Смени!“** и веднага изпълнете **Действие 2**:

- да прочете въображаема книга
- или да изпише думи във въздуха
- или да се прави, че слуша много внимателно

5. Кажете **„Смени!“** отново и изберете **Действие 3**:

- да напълни въображаема раница
- или да посочи въображаем текст
- или да създаде нещо със собствените си ръце

6. След 3–4 превключвания извикайте внезапно **„Спри!“**. Седнете.

7. Кажете само едно изречение: „Днес ще редуваме различни начини на работа с един и същ текст.“

Тематична работа

Подходящи за класната стая мултисензорни упражнения

В тази част от урока учениците работят с **един и същ общ текст** чрез поредица от **прости учебни станции**. Целта на станциите е да помогнат на учениците да **преразгледат текста няколко пъти по различни начини**, като всеки път задълбочават разбирането си.

Станциите са организирани така, че учениците да се запознаят с текста чрез:

- тихо четене и проверка,
- пресъздаване на смисъл въз основа на движението,
- практическа реконструкция.

Чрез редуването на тези упражнения учениците задълбочават разбирането си, без да се претоварват. Структурата остава предвидима, докато работата с текста се променя.

Преди да започне, учителят обяснява:

- колко станции има,
- какво правят учениците във всяка от тях,
- как и кога се извършва ротацията.

Тази подготовка е от съществено значение. Когато учениците знаят какво да очакват, движението в класната стая остава спокойно и целенасочено, а четенето остава в центъра на урока.

Станция 1 – Прочети и отбележи

Тази станция предлага **спокоен начин за започване** на работа с текста. Тя поставя цялата дейност в контекста на четенето с разбиране и предоставя възможност за нискосензорна среда на учениците, които се нуждаят от концентрация и тишина.

Учениците четат текста мълчаливо и търсят **една част, която смятат за важна**. Това може да бъде ключово събитие, подробност, която помага за разбирането на историята, или идея, която според тях е от значение. Те отбелязват тази част и се подготвят да обяснят своя избор.

Тази задача помага на учениците да се упражняват в откриването на ключова информация и дава на учителя ясни доказателства за разбирането на материала.

На тази станция учениците:

- прочитат текста тихо;
- отбелязват една важна част;
- подготвят кратко обяснение за своя избор.
- Подкрепата е гъвкава: учениците могат да отбележат само едно изречение, да използват проследяване с пръст или да се опират на начални фрази при обяснението.

Станция 2 – Предай смисъла

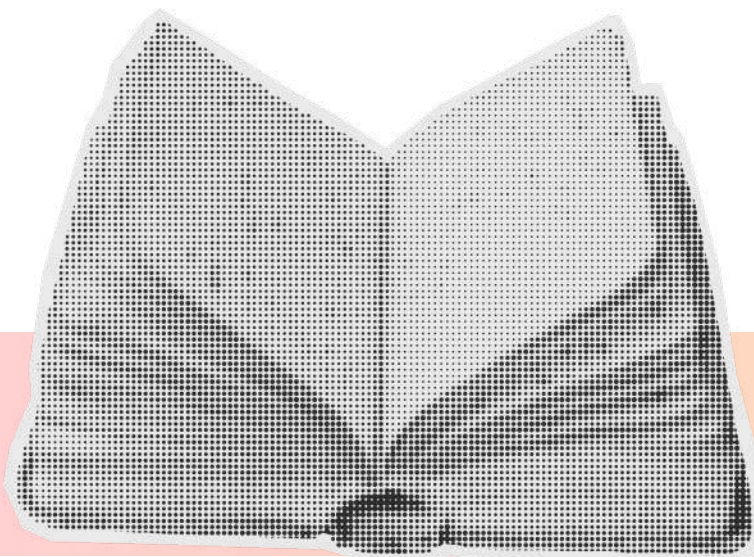
На тази станция учениците работят с текста чрез **контролирани гвжжения**. Целта не е актьорско майсторство или представление, а да се помогне на учениците да свържат езика и смисъла с тялото.

Учениците четат заедно кратко изречение и се споразумяват за **едно просто гвжжение или жест**, което изразява неговото значение. Те повтарят изречението, докато изпълняват гвжжението. Това повторение подпомага запаметяването и помага на много ученици да останат концентрирани. Двжженията трябва да са малки, предвждимии и пряко свързани с текста. Учениците, които предпочитат да не правят гвжжения, могат да имитират свой съученик или да останат сегнали.

На тази станция учениците:

- прочитат едно изречение заедно;
- избират един жест, който да изрази значение;
- повтарят изречението, като го съпроводите с жест.

Тази рутина е особено полезна за учениците, които усвояват по-добре съдържанието, когато могат да се гвжжат, но остава достъпна и безопасна за целия клас.

Станция 3 – Изграждане на историята

Тази задача подпомага разбирането чрез **практическо пресъздаване**.

Учениците използват предмети от ежедневието, за да изобразиха основните събития или идеи в текста.

Работейки заедно, учениците избират предмети, подреждат ги и ги използват, за да преразкажат историята. Предметите служат като опори за паметта, което намалява необходимостта да се помни всичко в ума и позволява на учениците да се съсредоточат върху смисъла и последователността.

От учениците не се очаква да разкажат историята безгрешно. Посочването с пръст, кратките изречения или съвместните обяснения са напълно приемливи.

На тази станция учениците:

- избират предмети, които да символизират ключови събития;
- подреждат ги в правилния ред;
- разказват историята отново, като използват предметите.

Тази станция е особено полезна за учениците, които изпитват затруднения с последователността, възпроизвеждането на спомени или изразяването.

Ротации и организация на учебния процес

Учениците се редуват между станциите в ясен, предварително определен ред. Таймер или визуален сигнал спомагат за плавното преминаване от една станция към друга. Движението винаги е в една посока, а учителят остава в центъра, като наблюдава и подпомага разбирането, вместо да контролира поведението.

Основният акцент по време на всички упражнения е разбирането на текста, а не скоростта или завършването на задачата.

Кутия за адаптация за ученици със специални образователни потребности – Част 3 (отнася се за всички дейности/станции/ротации)

- **ХАДВ:** Упражненията трябва да са кратки и с точно определена продължителност; давайте ясни сигнали за начало и край; възлагайте активни роли (хронометрист/помощник за материалите) и позволявайте целенасочени движения (носене на карта/предмет).
- **Ученици с аутизъм:** Поддържайте предсказуем ред на станциите; обяснете цялата процедура преди да започнете; дайте възможност първо да наблюдават, да имитират жестовете на съученик или да останат на едно определено място, ако е необходимо.
- **Дислексия / специфични нужди при езиковото възприемане:** Използвайте по-голям шрифт и разбит на части текст; дайте възможност за слушане или четене по двойки; приемайте отговори чрез жестове или с помощта на предмети вместо пълни словесни обяснения.
- **Кинестетични възможности:** Предлагайте упражнения, които се изпълняват на място (проследяване с пръст, жестове в седнало положение, крачки на място) на всяка станция; дайте възможност на учениците да покажат, че са разбрали съдържанието, чрез физически действия, а не само с думи.
- **Икони за визуално подреждане:**
1 Задача на станцията → **2** Проверка → **3** Ротация (по сигнал на учителя)
- **Ученици, които работят по-бавно:** Намалете броя на елементите/задачите на всяка станция; предоставете начални части на изречения и предварително определени варианти за движение; позволете им да преминат по-малко станции, но да ги изпълнят задълбочено, вместо да се бързат.

Размисъл – Как да избира това, което ми помага да чета

След като всички ученици са посетили всяка станция, класът се събира за кратко обсъждане. Учителят назовава трите упражнения и моли учениците да помислят кое от тях им е помогнало най-много да разберат текста.

Учениците споделят своя избор по прост начин, например като вдигнат ръка, кажат една дума или посочат картинка на дъската. Урокът приключва с подчертаване на факта, че **различните читатели се възползват от различни практики** и че тези стратегии могат да бъдат използвани отново при бъдещи задачи по четене.

Рефлексия за модула

Задание за размисъл по модула – „Моят път в четенето“

Цел: да се помогне на учениците да размислят за това **как днешните дейности са им помогнали да разберат текста**, как са се чувствали по време на четенето и коя от техниките им е помогнала най-много.

Материали

- По един лист А4 за всеки ученик
- Цветни моливи или флумастери
- Обикновени символи за рефлексия (отпечатани или нарисувани на дъската):

 око = четене / гледане на текста

 тялото = движение

 мозък = разбиране

 сърце = чувства

Инструкции стъпка по стъпка

Стъпка 1 – Начертайте траекторията

Помолете учениците да нарисуват прост маршрут на листа си (линия, път или камъни за преминаване).

„Целта на маршрута е да покаже как са работили с текста и как се е задълбочавало тяхното разбиране.“

Учениците начертават три спирки по пътя.

Стъпка 2 – Покажете какво ви помогна да разберете

Всяка спирка представлява една дейност или упражнение от урока.

На всяка спирка учениците:

- рисуват един символ (око, тяло, мозък, сърце) или
- рисуват нещо (действие, предмет или дума)

Учителят дава един пример:

„Тук рисувам символа на тялото, защото движението ми помогна да запомня текста.“

Учениците не трябва да пишат изречения.

Достатъчни са символи, рисунки или отделни думи.

Стъпка 3 – Какво усещане ви донесе четенето?

Учениците избират един цвят и оцветяват част от пътя си.

Обяснете цветовете:

- зелено = спокоен и съсредоточен
- синьо = замислен
- жълто = развълнуван
- червено = първоначално объркан

Стъпка 4 – Изберете една стратегия, която да следвате

Учениците очертават с кръгче или отбелязват със звездичка една спирка по маршрута си.

Това би трябвало да е упражнението, което най-много им е помогнало да разберат текста. Учителят трябва да насърчава учениците да го използват винаги, когато им е необходимо.

Учениците могат:

- да го посочат
- да кажат една дума
- да покажат символа

Говоренето не е задължително.

Заключение

Учителят заключава: „Всички четем един и същ текст, но различните задачи ни помогнаха по различен начин. Да знаеш какво ти помага при четенето е част от процеса на превръщането ти в по-добър читател.“

Заключение

Този методология е разработена с една ясна цел: да помогне на всеки ученик във вашия клас да се справи с четенето.

Той не ви кара да промените всичко, което правите. Вместо това ви предлага практически начини да подпомогнете разбирането, особено при учениците, които обикновено изпитват затруднения, губят концентрация или се чувстват несигурни, когато четат. Чрез малки промени можете да помогнете на учениците да преминат от „Не го разбирам“ към „Мога да се справя с това“.

Това, което прави този подход ценен, е, че ви помага да видите повече. Не само дали ученикът е отговорил правилно, но как мисли, къде среща затруднения и какво му помага да напредва. Това ви позволява да реагирате по-целенасочено и уверено.

В същото време инструментите са прости и гъвкави. Те са създадени така, че да се адаптират към реалните условия в класната стая – различни по големина класове, различни нива на подготовка, ограничено време – без да създават излишна натовареност.

Най-важното е, че ще забележите промяна: учениците ще станат по-активни, по-склонни да правят опити и по-уверени в способността си да разбират. Именно оттам започва истинският напредък – не само в четенето, но и в начина, по който учениците възприемат себе си като учащи се.

„Кажете ми и ще забравя. Научете ме и ще запомня. Включете ме и ще се науча.“
— Бенджамин Франклин

Toolkit Authors

- **107 основно училище “Хан Крум”, България**
ajovtchev@mail.bg

- **Flex Skill, Словакия**
flexskill22@gmail.com

- **Sky Centre, България**
galena.robeva@ragina.net

READY, Set, Go!

2025-1-BG01-KA210-SCH-000352363

Съфинансирано от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче са изцяло на автора/авторите и не отразяват непременно тези на Европейския съюз или на Изпълнителната агенция за образование и култура (EACEA). Нито Европейският съюз, нито EACEA носят отговорност за тях.

Всички материали са създадени с оглед на четливостта и достъпността и отговарят на стандартите на Директивата за достъпност на уебсайтовете за потребители със зрителни увреждания или дислексия.

Този продукт е лицензиран под Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0)

Този документ е предназначен само за електронна употреба. Моля, помислете за околната среда преди отпечатване.

ЦЕНТЪР ЗА РАЗВИТИЕ
НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

Co-funded by
the European Union